

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus

Juuso Marjamaa

”SÄ VOIT MUOKATA SIUN MIELENTILAA JA SAA POSITIIVISTA VIBAA SIIHEN PÄIVÄÄN” – RAP-MUSIIKIN MERKITYS NUORTEN HYVINVOINNILLE NUORISOTYÖSSÄ

Opinnäytetyö
Toukokuu 2022

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022
Sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 Joensuu
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Juuso Marjamaa

”Sä voit muokata siun mielentilaa ja saa positiivista vibaa siihen päivään” – Rap-musiikin merkitys nuorten hyvinvoinnille nuorisotyössä.

Toimeksiantaja
Joensuun kaupungin nuorisopalvelut

Tiivistelmä

Rap-musiikki on suosittua ja osa valtavirtaa myös meillä Suomessa ja etenkin nuoriso on omaksunut musiikkityylin osakseen. Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää, miten rap-musiikkia tekevät tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa, sekä mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia. Tehtävänä oli myös selvittää, mitä kehitysehdotuksia nuorilla on rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin neljällä teemahaastattelulla. Haastateltavat olivat nuorisotyön piirissä olevia nuoria, jotka joko harrastavat tai kuuntelevat paljon rap-musiikkia. Haastattelut toteutettiin syksyllä ja alkutalvesta 2021. Syntyneelle aineistolle tehtiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi.

Haastattelujen mukaan rap-musiikin koettiin joiltakin osin liittyvän omaan hyvinvointiin. Nuoret käyttävät rap-musiikkia enimmäkseen tunteiden ja ajatusten purkamiseen sekä omien energiatasojen ja tunteiden säätelyyn. Nuorisotyöhön toivottiin rap-musiikin osalta osaavaa ohjausta ja rap-esiintyjä esiintymään. Lisäksi haluttiin nuorille mahdollisuus esiintyä ja harjoitella esiintymistä.

Saatujen tulosten perusteella rap-musiikilla oli merkitystä näiden nuorten hyvinvointiin. Saatujen tulosten ja kehitysehdotusten avulla Joensuun kaupungin nuorisopalvelut voi kehittää omaa työtään rap-musiikin käytön osalta.

Kieli
suomi

Sivuja 47
Liitteet 2
Liitesivumäärä 4

Asiasanat
Rap-musiikki, nuorisotyö, nuoret, hyvinvointi

THESIS

May 2022

Degree Programme in Bachelor of social services

Tikkarinne 9

FI 80200 JOENSUU

FINLAND

Tel. +350 13 260 600 (switchboard)

Author

Juuso Marjamaa

Title

“You can modify your mental state and get a positive vibe to your day” – The importance of rap music for the well-being of young people in youth work

Commissioned by

Youth services in the city of Joensuu

The task of the thesis was to find out how young people who make or listen to rap music experience their well-being, and what young people use rap music for. The task was also to find out what development suggestions young people have for the use of rap music in youth work. The thesis was carried out as a qualitative research. The material was collected through four thematic interviews. The interviewees were young people involved in youth work who either practice or listen to a lot of rap music. The interviews were conducted in autumn and in early winter 2021. A material-based content analysis was performed on the resulting material.

Rap music was felt to be somewhat related to one’s own well-being. Young people mostly use rap music to unravel feelings and thoughts, and to regulate their own energy levels and emotions. Competent guidance and rap performers were wished for in the youth work. In addition, young people wanted the opportunity to perform and practice performing.

Based on the results obtained, rap music played a role in the well-being of these young people. With the help of the obtained results and development proposals, the youth services of the city of Joensuu can develop its own work regarding the use of rap music.

Language
Finnish

Pages 47
Appendices 2
Pages of Appendices 4

Keywords

Rap-music, youth work, youth, wellbeing

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Nuorisotyö.....	6
2.1	Nuoruus	6
2.2	Kunnallinen nuorisotyö ja Joensuun kaupungin nuorisopalvelut.....	7
2.3	Sosiaalipedagoginen työote nuorisotyössä.....	8
3	Hyvinvointi	11
3.1	Hyvinvoinnin määrittelyä	11
3.2	Veenhovenin elämänlaatuteoria	12
3.2.1	Sisäisten voimavarojen laatu	13
3.2.2	Elämän merkityksellisyys	13
3.2.3	Hyödyksi olemisen tunne ja elinolojen laatu	14
3.3	Nuorten hyvinvointi	15
4	Rap-musiikki ja nuoret	15
4.1	Rap-musiikin synty ja rap Suomessa.....	15
4.2	Musiikin käyttö nuorten kanssa.....	17
5	Aiemmat opinnäytetyöt	18
6	Opinnäytetyön tehtävä ja tutkimuskysymykset	20
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	20
7.1	Laadullinen tutkimus	20
7.2	Teemahaastattelu	22
7.3	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.....	24
8	Tulokset	28
8.1	Haastateltavien taustatietoja.....	28
8.2	Rap-musiikin tekeminen ja kuunteleminen	28
8.3	Rap-musiikkia harrastavan tai kuuntelevan nuoren kokemus omasta hyvinvoinnistaan	29
8.4	Rap-musiikin käyttäminen työkaluna nuoren elämässä	32
8.5	Nuorten toiveita ja kehitysehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä.....	35
9	Pohdinta.....	37
9.1	Johtopäätökset	37
9.2	Luotettavuus ja eettisyys	41
9.3	Ammatillinen kasvu.....	43
9.4	Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet	44
	Lähteet.....	45

1 Johdanto

Rap-musiikki on suosittua ja osa valtavirtaa myös meillä Suomessa ja etenkin nuoriso on omaksunut musiikkityylin osakseen. Tämän opinnäytetyön tehtävänä on selvittää, miten rap-musiikkia tekevät tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa, sekä mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia. Tehtävänä on myös selvittää, mitä kehitysehdotuksia nuorilla on rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Saatujen tulosten ja kehitysehdotusten avulla Joensuun kaupungin nuorisopalvelut voi kehittää omaa työtään rap-musiikin käytön osalta.

Haastateltaviksi valikoitui 4 kaupungin nuorisotyön asiakasta, joille rap-musiikki on jollakin tavalla tärkeä aihe ja osa arkea. Opinnäytetyössä ollaan kiinnostuneita näiden nuorten kokemuksista rap-musiikista. Tavoite on, että nuoren ääni tulee kuuluviin ja hän pääsee esittämään omia näkemyksiään hänelle tärkeästä aiheesta. Lisäksi nuori pääsee asiakaslähtöisesti esittämään omat näkemyksensä nykyisestä rap-musiikin käytöstä nuorisotyössä ja esittelemään omia mahdollisia kehitysideoitaan. Lisäksi kiinnostaa, kuinka nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja näkevätkö he rap-musiikin ja hyvinvointinsa välillä jotakin yhteyttä.

Harrastan itse rap-musiikin tekemistä, joten aihe kiinnostaa minua jo sen vuoksi. Lisäksi näen potentiaalia rap-musiikin käyttämisessä osana nuorisotyötä. Mielestäni nuoren tulee itse päästä kertomaan omat näkemyksensä aiheesta. Lisäksi nuoret itse pääsevät kertomaan, miten kokevat nykyisen nuorisotyön, ja esittävät mahdollisia kehitysehdotuksia rap-musiikin käytöstä.

2 Nuorisotyö

2.1 Nuoruus

Kehityspsykologiassa nuoruus jaetaan yleisesti kolmeen eri vaiheeseen: nuoruuden varhaisvaihe (12–14 vuotta), nuoruuden keskivaihe (15–17 vuotta) ja nuoruuden myöhäisvaihe (18–22 vuotta). Ikävuosia 22–35 nimitetään varhaisaikuisuudeksi. (Nurmi 2000, 257.)

Aikaisemmin nuoruuden ajanjakso käsitettiin lyhyempänä, mutta nykyään se mielletään jopa kahden vuosikymmenen mittaiseksi jaksoksi elämässä. Tähän ovat vaikuttaneet elinkeinorakenteen muutos, koulutuksen pidentyminen ja aikuistumisen muuttuminen epämääräisemmäksi tapahtumaketjuksi. Nuoruuden ja aikuisuuden väliä voitaisiin myös kuvata termillä muotoutuva aikuisuus. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 125.)

Nuoruuden tärkeimpiä kehitystehtäviä ovat sukupuoli-identiteetin muodostus, suhteiden luominen toiseen sukupuoleen, kouluttautuminen, valmistautuminen työ- ja perhe-elämään sekä ideologian omaksuminen. Myöhäisnuoruuden tai varhaisaikuisuuden kehitysvaiheita ovat kumppanin valinta, perheen perustaminen ja työelämään siirtyminen. Robert Havighurstin ajatuksena oli, että ihmisiin kohdistuvat haasteet ja vaatimukset muuttuvat iän myötä, ja että näiden kehitystehtävien ratkaiseminen luo pohjaa hyvinvoinnille. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2009, 131.)

Nuoruusiässä yksilöt alkavat viettää yhä enemmän aikaa samanikäisten ihmisten seurassa. Yksi keskeinen kehityspsykologian tutkimuskohde onkin ollut ystävien ja ikätovereiden merkitys nuoruuden kehityksessä. On esimerkiksi tutkittu nuorten ikätovereiden keskuudessa nauttiman suosion yhteyttä hyvinvointiin. Nuoren toverisuhteita on tarkasteltu nuoren kannalta siitä näkökulmasta, miten ikätoverit nuoreen suhtautuvat. Ikätovereiden suhtautumista nuoreen on tutkittu niin, että pyydetään tietyssä ryhmässä toimivia nuoria nimeämään ryhmästä nuoret, joiden kanssa he haluavat viettää aikaa sekä ne nuoret, joiden kanssa he eivät halua viettää aikaa. Näiden vastausten perusteella muodostuu neljä eri

luokkaa: suositut nuoret, torjutut nuoret, huomiotta jätetyt nuoret ja ristiriitaiset nuoret. Tämä sosiaalinen asema on monin tavoin yhteydessä nuoren hyvinvointiin. Esimerkiksi suositut nuoret ovat vähemmän ahdistuneita tai masentuneita kuin torjutut nuoret. (Nurmi ym. 2009, 147-148.)

2.2 Kunnallinen nuorisotyö ja Joensuun kaupungin nuorisopalvelut

Nuorisolain (1285/2016, 2§.) tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, sekä kykyä toimia yhteiskunnassa; tukea nuorten itsenäistymistä, kasvua ja yhteisöllisyyttä; tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa; edistää nuorten oikeuksien toteutumista, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa; sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tämän lain mukaan nuori on alle 29-vuotias, ja nuorisotyö on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. (Nuorisolaki 1285/2016, 2–3§.)

Nuorisotyö kuuluu kunnan tehtäviin. Kunnan tulee mahdollistaa nuorten kansalaistoimintaa järjestämällä tiloja ja palveluita, jotka ovat nuorille suunnattuja. Nuorten työpajatoiminnan tarkoituksena on mahdollistaa nuoren siirtyminen opiskelu- tai työelämään, tai suorittaa opiskelut loppuun. Lisäksi sen tarkoituksena on vahvistaa nuoren elämönhallintataitoja, sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien taitojensa mukaisesti. Nuorten työpajatoimintaa voi toteuttaa kunta tai nuorten palveluita tuottava yhteisö. Nuori tulee työpajatoimintaan perinteisesti viranomaisen ohjaamana, tai omaehtoisesti hakeutumalla. (Nuorisolaki 1285/2016, 8§, 13–14§.)

Kunnallinen nuorisotyö mielletään usein kaikille nuorille avoimeksi, nuorisotiloilla tapahtuvaksi toiminnaksi. Lähes kaikissa manner-Suomen kunnissa järjestetäänkin nuorille suunnattuja tapahtumia ja kaikille avointa toimintaa. Nuorisotyölle vakiintuneita työmuotoja on kuitenkin paljon tätä enemmän. Useissa kunnissa järjestetään esimerkiksi retkiä tai leirejä. Näiden lisäksi myös etsivä- ja

koulunuorisotyö, sekä työpajatoiminta on yleistä. Nuorisotyö on myös entistä jalkautuvampaa ja liikkuvampaa. Matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelu on hyvä esimerkki kasvavasta nuorisotyön tekemästä ohjaus- ja neuvontapalvelusta. (Nuorisotyöstä Suomessa 2021.)

Kunnallisen nuorisotyön ydinkohderyhmään kuuluu tyypillisesti iältään 13-17-vuotiaat nuoret. Nykyään nuorisotyötä kohdennetaan myös ydinryhmän ulkopuolelle etsivän nuorisotyön, työpajatoiminnan ja Ohjaamo-toiminnan ansiosta. Kuntien välillä on paljon vaihtelua siinä, mihin nuorisotyön muotoon keskitytään. (Nuorisotyö Suomessa 2021.)

Nuorisopalveluiden kohderyhmänä ovat kaikki alle 30-vuotiaat joensuulaiset. Tavoitteena on kannustaa nuoria omaehtoiseen harrastetoimintaan ja vapaa-ajanviettoon sekä tukea heidän osallisuuttaan, elämänhallintaansa ja kansalaisaktiivisuuttaan. Nuorisotyön ympäristö on muuttunut valtavasti ja nykyään keskittyy nonformaalien oppimisympäristöjen kehittämiseen, nuorten liittämiseen yhteiskunnan jäseneksi sekä yhteisöllisyyteen ja kansalaisvaikuttamiseen. (Joensuu 2021.)

Nuorisotyö kohtaa nuoria hyvin monipuolisissa ympäristöissä. Nuorisotilat ovat suurin nuoria tavoittava kohtaamispaikka, mutta nuoria kohdataan myös monissa muissa foorumeissa, kuten kouluissa ja tapahtumissa. Digitaalisen nuorisotyön kehittäminen on nuorten kohtaamisessa tärkeää. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten kohtaaminen tapahtuu mm. etsivän nuorisotyön ja poliisin Ankkuri-toiminnan kautta. Nuorisotyö toimii nuorten ilmiöiden tulkkina ja vahvana yhteisöjen turvallisuuden elementtinä. Alueella tehtävä nuorisotyö sitoutuu vahvasti nuorten yhteisöihin. Kun nuorisotyö pääsee sisälle nuoren verkostoihin, voi se estää nuoren syrjäytymistä. (Joensuu 2021.)

2.3 Sosiaalipedagoginen työote nuorisotyössä

Nivala & Ryytänen (2017) esittävät, että nuorisotyön perustavoitteet voi kiteyttää emansipaation ja integraation kautta. Kaikessa nuorisotyössä toimintaympäristöstä riippumatta on kyse näiden kahden asian tukemisesta. Emansipaation

ja integraation sijaan voitaisiin puhua yhteiskuntaan kiinnittymisestä ja oman ajattelun tukemisesta. Integraatiossa on kyse yhteiskuntaan kiinnittymisestä ja oman paikan löytämisestä osana yhteiskuntaa. Emansipaatiassa on puolestaan kyse päämäärästä, jota voisi kuvata yhteisvastuulliseksi vapaudeksi. Se on kasvua sen kaltaiseen vapauteen, jossa ihminen voi toteuttaa ihmisyytään täydesti. Se tarkoittaa mahdollisuutta, kykyä ja halua olla itsenäisesti ajatteleva nuori, sekä organisoitua muiden kanssa. Emansipaatio on yhteisöllistä vapautta, joka toteutuu muidenkin tarpeet huomioiden ja yhdessä toimien. Sen saavuttaminen edellyttää etenkin kriittisen ajattelutaidon kehittymisen tukemista suhteessa niin omaan elämään kuin yhteiskuntaankin. (Nivala & Ryyänen 2017, 81–82.)

Emansipaatiassa voidaan erottaa kaksi erilaista vaihetta: sisäinen vapautuminen itseä rajoittavista asioista, kuten ajatusmalleista; sekä vapautumista yhteiskunnallisista rajoista, jotka rajoittavat yksilön itsemääräämistä ja mielekästä toimintaa. Integraatio ja emansipaatio perustuu siihen, että yksilö ryhmän avulla tarkastelee eri asioita kriittisesti ja tunnistaa rajoittavia ja toimintaa tukahduttavia tekijöitä. Emansipaatio ei siis tarkoita ”vapauttamista” tai sen määrittelemistä, mistä toisen ihmisen tulisi vapautua ja mihin. Kyse on yhdessä muovautuvasta prosessista, jota voidaan vahvistaa avoimella yhteisellä asioiden kriittisellä tarkastelulla. Kyse ei ole vallankumouksesta vaan epäkohtiin puuttumisesta ja asioiden muuttamisesta yhteisvoimin. Ulkoinen uudistaminen vaatii sisäistä vapautumista ja sisäisen vapautumisen mahdollisuudet kasvavat yhteiskunnan uudistuessa. Molempien perustana on tiedostaminen ja yhteistoiminta. (Nivala & Ryyänen 2017, 82.)

Integraation ja emansipaation kokonaisuudessa on kyse tulemisesta yhteiskunnan toimintakykyiseksi jäseneksi, joka pystyy elämään mielekästä elämää ja samalla tavoittelemaan sekä omaa että yhteistä hyvää, tarvittaessa yhteiskuntaa uudistamalla. Sosiaalipedagogiikassa nämä ovat keskeisiä käsitteitä erityisesti nuorten kanssa tehtävässä työssä, sillä paikkaa yhteiskunnassa ja elämän mielekkyyttä etsitään tässä elämänvaiheessa ensimmäistä kertaa. (Nivala & Ryyänen 2017, 82.)

Integraatiota ei voi määritellä sopeuttamiseksi, kontrolloimiseksi, eikä sitä voi sitoa osaksi normaalielämäntapaa, paikan löytämiseen työmarkkinoilla ja mahdollisuuksiin toimia kuluttajana. Sen sijaan tulee korostaa sosiaalisen ja kulttuurillisen integraation merkitystä mielekkään elämän rakentamisessa sekä tämän liittymistä emansipaatioon omaksi itseksi kasvamisena, omien päämäärien löytämisenä ja kriittisen yhteiskunnallisen otteen kasvamisena. Perustana tälle on onnistunut sosialisatioprosessi: nuoren on tarpeen liittyä sosiaaliprosessissa kulttuurilliseen yhteisönsä. Liittyminen edellyttää, että osaa toimia ja tulla ymmärretyksi päivittäisessä kanssakäymisessä muiden yhteisön jäsenten kanssa. Kyseessä ei ole passiivinen vaan aktiivinen prosessi, jossa nuori aktiivisesti pohtimalla ja kriittisellä ajattelulla luo suhteen itseensä ja yhteisöön. Se onkin sosiaalistumisen lisäksi yksilöllistymisen prosessi. Samalla kuitenkin myös ympäröivä yhteisö muuttuu. Itseään muuttava yksilö muuttaa samalla myös yhteisönsä käyttäytymis- ja ajattelutapoja. (Nivala & Ryyänen 2017, 84.)

Nuorisolan työtä määritellään usein osallisuuden ja yhteisöllisyyden käsitteiden kautta. Jos tämä asia ymmärretään sosiaalipedagogisesti, niissä on kyse emansipaation ja integraation tavoitteiden viemisestä arjen tasolle. (Nivala & Ryyänen 2017, 90.)

Osallisuus on kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, joka voi lisätä hyvinvointia ja merkityksellisyyden tunnetta. Osallisuus on vaikuttamista oman elämän kulkuun, mahdollisuuksiin ja joihinkin yhteisiin asioihin. Osallisuus ilmenee kolmella eri tavalla: ensimmäinen asia on toimia päätösvaltaisena omassa elämässään. Siihen kuuluu myös mahdollisuus säädellä omia tekemisiään, sekä ymmärrettävä ja hallittava toimintaympäristö. Toinen asia on ulkopuolisiin asioihin vaikuttaminen, kuten ryhmät, palvelut, asuinympäristöt tai laajemmin yhteiskunta. Kolmas seikka painottaa paikallisuutta. Yksilön tulee voida panostaa yhteiseen hyvään ja liittyä vastavuoroisiin sosiaalisiin suhteisiin. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 5.)

Osallisuus ei ole rakenteellinen ominaisuus, vaan se rakentuu vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Osallisuus on osallistumista, olemista ja toimimista eri-

laisissa suhteissa, joissa vapaudet ja oikeudet vaihtelevat. Tämä kaikki vaikuttaa toimijuuden pystyvyyden tunteeseen, eli siihen, miten ihminen kokee voidensa vaikuttaa eri asioihin. (Isola ym. 2017, 16.)

Ihmiset syntyvät perheisiin ja sukuihin, eli he kasvavat yhteisöissä. Yhteisöihin osallistuminen on ihmisen perustarve ja elämän varrella ihminen tulee yhä useamman yhteisön jäseneksi. Hän haluaa ylläpitää yhteisöjä tai saattaa kokea yhteisöt ongelmallisiksi. Yhteisöllisyys kietoutuu kaikkeen inhimilliseen, eikä ilman yhteisöjä olisi yhteiskuntaakaan. Yhteisöt voivat olla paikallisia, jolloin niiden erityispiirre on läheiset ihmissuhteet. Tällöin tarkoituksena on kulkea kohti yhteistä päämäärää ristiriidoista huolimatta. Jotkut yhteisöt ovat kuitenkin yksilökeskeisiä ja haitallisia. Niitä ohjaa oman edun tavoittelu ja kilpailu. Yhteisöt voivat toimia ihmisiä yhdistävinä, mutta toisaalta myös eriyttävinä. Yhteisöllisyys voi myös olla symbolista, jolloin yhteisyys on enemmänkin yhteenkuuluvuuden tunne. Tästä on esimerkkinä internetin luomat yhteisöt. Oli yhteisö perinteinen tai internetin luoma, molemmissa pyritään pääsemään toisten ihmisten yhteyteen, jakamaan asioita heidän kanssaan ja vaikuttamaan toinen toisiinsa. Yhteisöiltä haetaan usein turvaa ja niissä odotetaan vastavuoroisuutta toimintaa yksilöiden välillä. (Gothóni, Hyväri, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 15-16.)

3 Hyvinvointi

3.1 Hyvinvoinnin määrittelyä

Hyvinvointi ymmärretään moniulotteisena ilmiönä, joka sisältää erilaisia toisiaan täydentäviä ulottuvuuksia. On kuitenkin paljon erimielisyyttä siitä, mitkä teemat ovat hyvinvoinnin perusta ja mitä hyvinvoinnin tavoittelulla tarkoitetaan. On myös eripuraa siitä, mitä asioita hyvinvointitutkimuksessa tulisi painottaa, kuka määrittää hyvinvoinnin kannalta keskeiset tekijät ja niin edelleen. Näihin ongelmiin vastaamaan luotua tutkimusta kutsutaan hyvinvointitutkimukseksi. (Saari 2011, 9–10.)

Koska hyvinvointitutkimusta tehdään niin laaja-alaisesti, sen keskeisin kysymys koskee hyvinvointitutkimuksen ytimen määrittelyä. Yksinkertaisin tapa vastata tähän kysymykseen, on tarkastella, mitä hyvinvointitutkijoiksi itseään kutsuvat oikein tutkivat. Tällöin tutkijat tulevat itse määritelleeksi hyvinvoinnin käsitteen ja avainsanoja ovat muun muassa resurssit, elämään tyytyväisyys, elintaso, hyvinvointi ja elämäntapa. Toinen tapa tarkastella asiaa on vertailla hyvinvointitutkimuksen tutkimusohjelmia keskenään, eli teorioiden, hypoteesien ja empiiristen havaintojen samankaltaisuutta. Tällainen tarkastelu osoittaa hyvinvointitutkimuksen olevan niin hajanainen, että voidaan pohtia, onko hyvinvointi käsitteenä liian kunnianhimoinen ja laaja-alainen tutkimuskohde. Kaikki hyvinvointitutkimus pyrkii hyvän elämän ymmärtämiseen. Sen peruskysymys siis on, mikä ja mitä on hyvä elämä. Tutkijoita jakaa pohdinta siitä, onko olemassa yksi universaali hyvä elämä, vai tuleeko siinä huomioida kulttuurisidonnaisuus. (Saari 2011, 10–11.)

Vaarama, Mukkila & Hannikainen-Ingman (2014) määrittelevät hyvinvoinnin elämänlaatu -käsitteen kautta. Elämänlaadun peruselementit ovat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja elinympäristöllinen hyvinvointi. Elämänlaatuteorioita on useita, ilman yhtä vallitsevaa teoriapohjaa tai määritelmää. Tutkijoiden kesken vallitsee kuitenkin kohtuullisen selvä yhteisymmärrys elämänlaadun perustekijöistä. Pohjoismaiselle hyvinvointitutkimukselle on perinteistä resursseihin perustuva näkökulma, kun taas Yhdysvalloissa keskitytään subjektiiviseen hyvinvoinnin kokemukseen. Kokonaisvaltaiset teoriat pyrkivät yhdistelemään näitä kahta ja keskittyvät muun muassa koettuun hyvinvointiin, terveyteen, sosiaalisiin suhteisiin, mielekkääseen tekemiseen, aineellisiin elinoloihin ja elinympäristön laatuun. (Vaarama ym. 2014, 22.)

3.2 Veenvhovenin elämänlaatuteoria

Ruut Veenvhoven kuvaa elämänlaatuteoriassaan hyvinvoinnin neljää eri osa-aluetta. Nämä osa-alueet ovat sisäisten voimavarojen laatu (life-ability of the person), elämän merkityksellisyys (appreciation of life), hyödyksi olemisen tunne

(utility of life) ja elinolojen laatu (livability of environment). (Veenhoven 2000, 4; Vaarama, Mukkila & Hannikainen-Ingman 2014, 22.)

3.2.1 Sisäisten voimavarojen laatu

Sisäisten voimavarojen laatua voidaan kuvata toiminnan esteiden puutteena. Tämä on lyhyesti sanottuna terveys tai negatiivinen terveys. Lääkäri keskittyy fyysisen toiminnan esteisiin, kun taas psykologit painottavat henkisten esteiden puutetta. Psykologien kielellä sisäisten voimavarojen laatu on usein sama asia kuin mielenterveys. Taudin puuttumisen lisäksi voidaan puhua toiminnan laadusta. Tällä viitataan positiiviseen terveyteen ja se assosioituu aktiivisuuden ja kestävyuden kanssa. Positiiviseen mielenterveyteen kuuluu itsenäisyys, elämänhallinta, luovuus sekä sisäinen yhteisvaikutus ominaisuuksien ja tavoitteiden välillä. Uusi termi tälle kontekstille on emotionaalinen älykkyys. Tällä tarkoitetaan tosin nykyään vielä laajempia henkisiä valmiuksia. Sisäisiä voimavaroja voidaan myös kuvata kuvaamalla pystyvyyttä kehittymisen näkökulmasta ja ominaisuudella sisällyttää uusi taito elämiseen. Tästä voidaan puhua itsensä toteuttamisena. Esimerkiksi keski-ikäinen mies ei voi hyvin, jos hän käyttäytyy kuin murrosikäinen, vaikka hän toimisikin itsensä tasoisten ongelmien kanssa. Viimeisenä termi elämisen taito tarkoittaa kykyä nauttia elämästä ja omalaatuisen elämäntyylin omistamista. (Veenhoven 2000, 9.)

3.2.2 Elämän merkityksellisyys

Ihmisillä on kyky arvioida heidän elämänsä eri tavoin. Heistä tuntuu hyvälle tai pahalle jotkin tietyt asiat ja heidän tunteiden tasonsa viestivät kokonaisvaltaisesta sopeutumisesta. Ihmisillä on tiedostamattoman arvioinnin lisäksi kyky reflektoida kokemuksia. Heillä on käsitys, miltä heistä on tuntunut viimeisen vuoden ajan. Ihmiset voivat myös arvioida elämää tietoisesti vertaamalla nykyistä elämää siihen, mitä sen tulisi olla. Arvioidessa elämää ihmiset tyypillisesti tekevät yhteenvedon arvioiden koko elämänsä. He arvostavat useita elämän osa-alueita kuitenkin myös erikseen. Kysyttäessä, mitä he ajattelevat vaikkapa työstään tai avioliitostaan, heillä on useimmiten joku mielipide. Useimmat ihmiset muodostavat käsityksen useista elämän laadun osa-alueista, kuten miten haastava heidän elämänsä on ja onko sillä merkitystä. (Veenhoven 2000, 10.)

Tulevaisuuteen liitetyt toiveet ja pelot riippuvat enemmän tunteista, kuin tietoisesta laskelmoinnista. Joskus arvioinnit elämästä kehittyvät mielenterveysongelmiksi, kuten masennukseksi. Moni filosofi näkee elämän merkityksellisyyden arviona elämän suunnitelman toteutumisenä tai toteutumattomuutena. Tyytyväisyys on merkki korkeista vaatimuksista. Onnellisuus osoittaa, milloin synnynäiset tarpeet on tyydytetty. Tyytyväisyys elämään ilmaisee, kuinka hyvin me menestymme ja kukoistamme. (Veenhoven 2000, 10–11.)

3.2.3 Hyödyksi olemisen tunne ja elinolojen laatu

Arvioitaessa elämän ulkoisia vaikutuksia voidaan tarkastella sen toimivuutta ympäristöön. Tässä kontekstissa lääkärit puhuvat, kuinka välttämätön potilaan elämä on hänen tovereilleen. Äidin elämä nähdään arvokkaampana kuin samanikäisen naisen, jolla ei ole lasta. Suuremmassa mittakaavassa elämän laatu nähdään osallistumisena yhteiskuntaan. Historioitsijat näkevät keksijöiden elämän arvokkaampana kuin tavanomaisen kansalaisen. (Veenhoven 2000, 9.)

Tässä yhteydessä elämänlaatu linkittyy myös sen vaikutuksiin ekosysteemiin. Ekologitit näkevät enemmän elämänlaatua kestävässä elämäntyyliässä kuin saastuttajien elämässä. Suuremmassa mittakaavassa tarkasteltuna elämänlaatu voidaan nähdä sen vaikutuksissa pitkän aikavälin kehitykseen. (Veenhoven 2000, 9.)

Tässä esimerkillisen hyödyllisyyden konseptissa yhdistyvät huomiot sisäisestä elämänlaadusta, etenkin itsensä toteuttamisen yhteydessä. Itsensä kehittämistä pidetään hyvänä, vaikka se vaikeuttaisikin elämää. Hyödyksi olemisen tunteelle on vaikea määritellä kriteereitä ja arvioijia ovat monenlaisia. Sitä on mahdotonta mitata täysin. Tämä osa-alue on filosofien leikkikenttää. (Veenhoven 2000, 10.)

Ekologitit näkevät elinolot luonnollisessa ympäristössä ja kuvailevat sitä termeillä saastuminen, ilmaston lämpeneminen ja luonnon pilaaminen. Nykyään asiaa kuvaillaan myös termillä varjelu. Sosiologisesta näkökulmasta yhteiskunta

on keskiössä. Elinolot yhdistyvät kunkin yhteiskunnan laatuun. Hyvässä yhteiskunnassa painottuvat materiaallinen hyvinvointi ja sosiaalinen yhdenmukaisuus, joskus yhdistyneenä enemmän tai vähemmän hyvinvointivaltion termiin. Nykykäsitys korostaa läheisverkostoja, vahvoja normeja ja aktiivisia vapaaehtoisjärjestöjä. Varjopuolena tälle konseptille on sosiaalinen eriytyminen. (Veenhoven 2000, 8–9.)

3.3 Nuorten hyvinvointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos nostaa hyvinvoinnista puhuttaessa esiin tiettyjä, juuri nuoriin kohdennettuja teemoja. Näitä ovat hyvinvoinnin tila: koulunkäynti ja osallisuus, elintavat, sekä mielenterveys. Hyvinvoinnin haasteiksi THL esittää seuraavat asiat: osallisuuden puutteet; mielenterveyteen liittyvät ongelmat; koulukiusaaminen, häirintä ja väkivalta; elintapojen haasteet, ylipaino ja lihavuus, sekä rikollisuus. (THL 2021.)

Koulunkäynnistä ja osallisuudesta kerrotaan, että suurin osa 8-luokkalaisista lukiolaisiin ja ammattikoululaisiin ovat tyytyväisiä elämäänsä. Moni kokee hyvän keskusteluyhteyden omiin vanhempiin. Noin joka kymmenes nuori kokee olonsa yksinäiseksi ja se on tytöillä yleisempää kuin pojilla. Noin puolet tai enemmän 8-9-luokkalaisista, lukiolaisista ja ammattikoululaisista kokee itsensä tärkeäksi osaksi luokkayhteisöä. Pojat kokevat vaikuttamismahdollisuutensa paremmiksi kuin tytöt. Vapaa-ajan osallisuus on nuorilla yleistä. Lähes jokainen nuori harrastaa jotain vähintään kerran viikossa. Elintavoista ja mielenterveydestä mainitaan, että kolmannes pojista ja viidennes tytöistä on kokenut positiivista mielenterveyttä, eli mielen hyvinvointia viimeisen kahden viikon aikana. (THL 2021.)

4 Rap-musiikki ja nuoret

4.1 Rap-musiikin synty ja rap Suomessa

1970- ja 1980-lukujen sosioekonominen todellisuus loi hiphop-kulttuurin synnylle välttämättömyyden. Uuden, pääosin työluokkaisen nuoren, oli löydettävä

huumeiden ja väkivallan runtelemilla alueilla vaihtoehtoisia tapoja tulla kuulluksi. Poliittiset päätökset olivat pitkään huonontaneet alueiden elinoloja entisestään, mikä pakotti niiden asukkaat luoviin ratkaisuihin arjesta selviämiseksi. Julkisen tilan haltuun otto teki nuoret jälleen näkyviksi. (Sykäri, Rantakallio, Westinen ja Cvetanovic 2021, 12.)

Kaikki sai alkunsa DJ:stä. Räppärit eivät olleet alun alkaen hiphopin keskushenkilöitä, vaan DJ eli tiskijukka oli keskiössä. Dj Kool Herc järjesti ensimmäiset hiphop-bileet vuonna 1973 New Yorkin Bronxissa. Hän, niin kuin moni muu ensimmäisistä hiphop-dj:stä, oli jamaikalaistaustainen. Nämä dj:t soittivat ”breakbiittejä”, discomusaa, funkia ja muita monikulttuurisen New Yorkin moderneja rytmejä. (Miettinen & Salminen 2019, 15–16.)

1960- ja 1970-lukujen aikana kappaleissa yleistyivät breakdown-kohdat, joissa muut instrumentit kuin rummut ja perkussiot lopettivat soittamisensa. Dj:llä oli tapana soittaessaan levyjä pidentää keikoilla tätä breakdown-kohtaa. Nämä breiksit olivat räppäreiden alkuperäinen taustalla soinnut biitti, josta hiphop rakentui. Koska dj:den miksaustyyli monimutkaistuivat, ei heillä itsellään ollut enää aikaa huudattaa yleisöä. Tähän tehtävään he palkkasivat kavereitansa. Näin syntyivät ensimmäiset MC:t, eli masters of ceremonyt. Heidän tehtävänä oli liikuttaa yleisöä, innostaa tanssijoita ja hehkuttaa tiskijukkaa. Kun MC:t sitten alkoivat muodostaa keikoilla riiminpätkiä ja kokonaisia säkeistöjä, räppi oli syntynyt. Samaan aikaan Jamaikalla alkoi ”toustaus” eli vapaamuotoinen tanssintointi, jolla pyrittiin nostattamaan tanssien tunnelmaa. Näistä lähtökohdista syntyneitä musiikkia alettiin kutsuaan hiphopiksi vuonna 1974. (Miettinen & Salminen 2019, 16–17.)

Siinä missä 1990- ja 2000-luvulla suomiräppiin suhtauduttiin ohimenevänä trendinä, on se nykypäivänä jo osa valtavirtaa. Vielä 2010-luvun alussa hiphop niputettiin samaan genreen muun muassa reagen kanssa musiikkialan palkintogaalassa Emma-gaalassa, mutta nykyään se on omana kategorianaan. Valtavirtaistumisesta voidaan puhua suomirapin kohdalla myös siitä syystä, että rap-artisteista on tullut tunnettuja julkisuuden henkilöitä, joiden keikat vetävät kymmentuhatpäisiä yleisöjä. Räppäreitä on kutsuttu myös esiintymään esimerkiksi

itsenäisyyspäiväjuhliin. Rap-musiikki on muuttunut epäilyttävästä alakulttuurista osaksi nuorisotyötä ja hyödynnettäväksi muun muassa maahanmuuttajanuorten kanssa. Viime aikoina on noussut esiin myös naisten esittämä rap. (Kärjä 2021, 89, 93.)

4.2 Musiikin käyttö nuorten kanssa

Musiikki tuo voimakkaasti apua surun, ahdistuksen ja pahanolon läpikäymiseen. Se antaa apua huonoihin hetkiin ja lievittää stressiä. Musiikki lohduttaa, kohottaa kuuntelijansa mielialaa ja auttaa jaksamaan. Nuoret mieltävät musiikin myös helppona keinona irrottautua arjesta. Musiikki herättelee kehoa kokemaan erilaisia tunteita, ja käymään läpi menneitä kokemuksia sekä muistoja. Musiikki myös herkistää mieltä, saa kyyneleet valumaan, vetoaa tunteisiin ja herättelee erilaisia ajatuksia sekä muistoja menneistä asioista, ja niihin liittyneistä ihmisistä. Musiikin kautta on turvallista ilmaista tunteita joko kuuntelemalla sitä, soittamalla, laulamalla, kirjoittamalla laulunsanoja tai säveltämällä täysin jotain uutta. Musiikki nostaa usein mielialaa, jonka avulla nuori pystyy helposti säätelämään omaa energiatasoaan. Musiikin kuunteleminen rentouttaa, rauhoittaa ja luo rentoa tunnelmaa ympärilleen. Musiikki voi myös piristää ja tsemjata. Musiikilla on yhdistävä tekijä, joka liittää ihmiset toisiinsa ja auttaa luomaan ystävyys-suhteita, mikä aiheuttaa siitä keskustelua ja sen avulla jaetaan tunteita ystävien kesken. (Saarikallio 2011, 53–55.)

Yhteisöllinen musiikillinen kokemus voi vahvistaa tunnetta omista voimavaroista, kääntää mielen kohti mahdollisuuksia ongelmiin takertumisen sijasta ja yksinkertaisesti tuoda positiivista energiaa musiikin nautinnon ja luovien menetelmien kautta. Musiikin kuuntelemisen, soittamisen tai laulamisen äärellä pääsemme osaksi leikin ja mahdollisuuksien maailmaa, joka tuo mielikuvituksen ja mielenliikkeet ulottuvillemme. Musiikin avaama tunnekokemus voi auttaa meitä pääsemään kosketuksiin oman luovuutemme kanssa. Musiikin soveltavaan käyttöön liittyy paljon potentiaalia elämää rikastuttavana ja vakavasti otettavana perustarpeisiimme vastaajana. Yhteisyyden kokemus ja toisiin ihmisiin liittyminen on suuri asia ja tarve, johon voidaan päästä yhdessä soittamalla, kuuntele-

malla musiikkia tai tanssimalla. Yhteinen luova toiminta lisää osallisuutta. Lisäksi luova toiminta vastaa tarpeisiimme kokea vapautta ja virkistymistä. (Huhtinen-Hildén 2019, 8–9.)

Hanna Yli-Tepsa on tanssijakoulutuksen käynyt rap-työpajojen vetäjä. Hän on pitänyt pajoja mm. tytöille, koulujen oppilaille, vangeille, seksityöntekijöille, sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Yli-Tepsa kertoo, että työpajoihin osallistuminen on auttanut osallistujia kirjoittamaan ja puhumaan omista ongelmistaan. Ihmiset ovat luonnollisesti halunneet kirjoittaa mieltään painavista asioista ja näin avautua muille ryhmän jäsenille. Osallistujat tuntevat hyötyvän ryhmässä olemisesta ”silminnähdessä” ja heissä näkee välittömiä vaikutuksia. Erilaisista taustoista tulevat ihmiset osallistuvat ryhmään tasa-arvoisina jäseninä. Omaksumat roolit saattavat työskentelyn aikana muuttua voimakkaasti. Esimerkiksi ujo ja hiljainen saattaa ryhmässä näyttäytyä itsevarmana ja äänekkäänä. Tämä uudenlainen roolitus tuo osallistujille rohkeutta ja itsevarmuutta. Moni peruskoulun oppilas, joka kärsii kirjoitusvaikeuksista, on rap-lyriikoissa onnistuttuaan saanut iloa onnistumisen tunteen kautta. Nuorille kirjoittaminen on usein keino purkaa ahdistusta sekä negatiivisia ajatuksia. Joillekin rap-lyriikat ovat muodostuneet tavaksi toteuttaa omaa luovuuttaan. Joskus on käynyt niinkin, että työpajaan osallistuminen on ollut nuoren elämälle käännteentekevä asia, ja haastavassa tilanteessa ollut nuori on löytänyt suunnan elämälleen. (Yli-Tepsa 2021, 322–323, 325, 332–333, 337–339.)

5 Aiemmat opinnäytetyöt

Markus Mäkelä tutki opinnäytetyössään rap-musiikkia nuoren kasvun ja kehityksen tukena minkäläistä vaikutusta rap-musiikin harrastamisella ja siihen liittyvällä työpajatoiminnalla on nuoren hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen. Aineiston koostui haastatteluista. Mäkelä haastatteli After School Rap-lyriikka -kerhon kahta ohjaajaa sekä kerhoon osallistuvaa kolmea nuorta. Rap-työpajaan osallistumisella ja rap-musiikin harrastamisella oli positiivisia vaikutuksia nuorten kasvussa ja kehityksessä. Työpajan toiminnot tukivat osallistujien itsetuntoa, sosiaalista kanssakäymistä ja omien tunteiden käsittelyä. Näillä tekijöillä on vahva

vaikutus syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Nuoren itsemääräämisen tunne vahvistuu rap-musiikkia harrastamalla. Nuori voi riimien kirjoittelun kautta harjoittaa itsetutkiskelua ja kehittää itseään, joka tukee nuoren itsetuntoa ja hyvinvointia. Työpajatoiminnalla oli myös positiivinen vaikutus nuorten sosiaalisten suhteiden luomisessa. Nuoret olivat kokeneet onnistumisen tunteita tehdessään musiikkia. Hyvä yhteishenki ja yhdessä tekeminen olivat vahvistaneet nuorissa osallisuuden tunnetta ja vertaisuutta. (Mäkelä 2019, 7, 35–37.)

Kehittämisehdotukseksi nousi sekä nuorilta että ohjaajilta toiminnan vakiinnuttaminen säännöllisemmäksi. Toiminnan muuttuminen useampipäiväiseksi voisi mahdollistaa samalla yksilöllisempää ohjausta. Toimintaan toivottiin myös huomiota kuntatasolta, jotta sitä voitaisiin kehittää, ja jotta toiminta voisi vakiinnuttaa oman paikkansa osana nuorisotyön kenttää. (Mäkelä 2019, 38.)

Alexi Salmela (2015) on tehnyt opinnäytetyön ”Nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen. Biisityöpajat ja omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen merkitys nuorille.” Opinnäytetyöntekijä ohjasi Rimlab -biisintekotyöpajaa. Kyseessä on avoin työpaja, johon saa osallistua kuka tahansa nuori, mistä tahansa lähtökohdista. Lisäksi Salmela osallistui kahteen muuhun biisintekotyöpajaan osallistujan roolissa. Salmela havainnoi työpajoja ja piti niistä päiväkirjaa. Lisäksi Salmela keräsi aineistoa tekemällä yhden haastattelun ja analysoimalla jo kaksi valmiiksi tehtyä haastattelua. Haastattelu oli muodoltaan puolistrukturoidun ja avoimen haastattelun välimuoto. (Salmela 2015, 16–18, 36–37.)

Nuoret kertoivat oppimisen kokemuksen olevan tunteena palkitseva. Nuoret olivat saaneet onnistumisen kokemuksia. Nuoret myös kertoivat tutustuneensa muihin nuoriin ja saaneen työpajoissa syntyneistä kappaleista hyvää palautetta. Myös biisityöpajan positiivinen ilmapiiri ja omien lyriikoiden kirjoittamisen taidon paraneminen mainittiin. Nuoret kertoivat haluavansa puhua biisien kautta positiivisista asioista. Eräs nuori kertoi, että rap-musiikki on hänelle keino ilmaista ikäviä asioita sellaisessa muodossa, että ne on helpompi ottaa vastaan. Musiikilla voi myös osoittaa muille apua tarvitseville, etteivät he ole yksin ongelmiansa

kanssa. Nuoret kuvasivat musiikkia voimaksi, joka motivoi liikkeelle ja saa tekemään asioita. (Salmela 2015, 39–42.)

6 Opinnäytetyön tehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tutkimustehtävänä on selvittää, miten rap-musiikkia tekevät tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa, sekä mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia. Tehtävänä on myös selvittää, mitä kehitysehdotuksia nuorilla on rap-musiikin käytölle nuorisotyössä.

Tutkimuskysymykseni ovat

- Miten rap-musiikkia harrastavat, tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa?
- Mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia?
- Mitä kehitysehdotuksia nuorilla on rap-musiikin käytölle nuorisotyössä?

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus on terminä eräänlainen sateenvarjo, joka käsittää useita erilaisia laadullisen tutkimuksen tyyppejä. Laadullisesta tutkimuksesta voidaan siis puhua joko laajassa, tai kapeassa merkityksessä. Laadullinen tutkimus ei ole yksi tutkimusperinne, vaan koostuu useammasta varsin erilaisesta perinteestä. Tutkimuksen kokonaisuuden kysymys on palautettavissa kysymykseen ”miten minä voin ymmärtää toista?”. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 9, 68, 134.)

Laadullinen tutkimus voidaan melko pitkälti samaistaa sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysiä voidaan käyttää kokemusten, käsitysten ja elämäntavan kuvaami-

seen. Laadullinen tutkimus antaa luotettavan kuvan yksittäisen ihmisen kokemuksesta aiheeseen liittyen. Tutkimuksen huonona puolena on, että se ei ole yleistettävissä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 15, 85.)

Koska opinnäytetyön tutkimustehtävänä on selvittää, miten rap-musiikkia tekevät tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa, sekä mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia, on laadullinen tutkimus perusteltua. Näin saadaan luotettava kuva yksittäisen ihmisen kokemuksesta.

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistyksiin. Niissä pyritään kuvaamaan jotain tiettyä ilmiötä tarkemmin. Tämän vuoksi tutkittavien henkilöiden on mielekästä tietää asiasta paljon tai olla kokemusta asiasta. Tiedonantajien valinta ei saa olla satunnaista vaan tarkkaan harkittua. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.)

Tiedonantajat valikoituivat opinnäytetyöhön niin, että opinnäytetyöntekijä jakoi mainosjulisteita eri nuorisotiloihin ja lisäksi teki mainoksen sosiaaliseen mediaan. Näissä mainoksissa tuli ilmi, että opinnäytetyöhön haastateltaviksi etsitään rap-musiikista kiinnostuneita, tai sitä harrastavia nuoria.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on syytä muistaa havaintojen luotettavuus ja niiden puolueettomuus. Pyrkikö tutkija kuuntelemaan ja kuulemaan tiedonantajia objektiivisesti vai suodattuuko kuulema tutkijan kehyksen läpi. Toisin sanoen, ”vaikuttaako tutkijan sukupuoli, ikä, uskonto, poliittinen asenne, kansalaisuus, virka-asema tms. siihen mitä hän kuulee ja havainnoi.” Laadullisessa tutkimuksessa tunnustetaan tämä ongelma, koska tutkija on aina tutkimusasetelman luoja ja tulkitsee sitä itse. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Luotettavuuden arvioinnissa on hyvä muistaa omat sitoumukset tutkijana kyseisessä tutkimuksessa: miksi tämä tutkimus on sinusta tärkeä, mitä olet oletanut liittyen tutkimukseen jne. Lisäksi tulee perustella, millä perusteella tutkimuksen tiedonantajat valittiin, miten heihin oltiin yhteydessä, montako lopulta valittiin tutkimukseen jne. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140.)

Tutkijan on selvitettävä tutkimukseen osallistuville tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Tutkittavien suojaan kuuluu lisäksi osallistuvien vapaaehtoinen suostuminen. Yksilöllä on oikeus keskeyttää tutkimuksessa mukanaan olo koska tahansa ja oikeus estää jälkikäteen antamansa tietojen käytön tutkimuksessa. Tutkijan on varmistettava, että osallistuja tietää, mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkijan tulee myös varmistaa osallistujien hyvinvointi. Osallistujille ei saa aiheutua siis vahinkoa ja hyvinvointi on asetettava kaiken edelle. Tutkimuksessa saadut tiedot ovat luottamuksellisia ja niitä saa käyttää ainoastaan tutkimukseen. Osallistujien tulee jäädä nimettömiksi. Tiedot tulee järjestellä niin, että osallistujien nimettömyys taataan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

7.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu tai toisin sanoen puolistrukturoitu haastattelu, on lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Mitään yhtä määritelmää tästä muodosta ei kuitenkaan ole. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan Fielding (1993) toteaa kysymysten muodon olevan kaikille sama, mutta järjestys saattaa vaihdella. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan Eskola ja Suoranta (1998) toteavat, että vastauksia ei ole sidottu valmiisiin vastausvaihtoehtoihin, vaan vastaaja voi vastata omin sanoin. Hirsjärvi ja Hurme toteavat Robsonin (1995) näkemyksen olevan puolestaan se, että kysymykset on laadittu ennalta, mutta haastattelijä voi vaihdella niiden sanamuotoja. Teemahaastattelulle on siis ominaista, että jokin näkökulma on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47.)

Teemahaastattelussa keskustelu kohdennetaan tiettyihin keskusteltaviin teemoihin. Tämä haastattelumuoto lähtee siitä oletuksesta, että kaikkia ihmisen ajatuksia, kokemuksia, tunteita jne. voidaan tutkia tällä menetelmällä. Haastatteluissa korostetaan yksilön elämysmaailmaa ja määritelmiään tilanteista. Teemahaastattelu ei ota kantaa haastattelukertojen määrään, tai kuinka ”syvälle” haastatteluissa mennään. Haastattelu etenee tiettyjen teemojen varassa, yksittäisten kysymysten sijaan. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten

asioille antamat merkitykset ovat keskeisiä sekä sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 48.)

Teemahaastattelun etuna on se, että haastattelija voi tehdä tarkentavia ja syventäviä kysymyksiä vastausten perusteella. Teemahaastattelussakaan ei voi kysellä mitä tahansa, vaan siinä pyritään löytämään vastauksia ennalta esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Periaatteessa ennalta määrätyt teemat perustuvat aiheesta jo tiedettyyn ja sen muodostamaan viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Haastattelun onnistumisen kannalta olisi tärkeä saada nuori tutkimuksen ”puolelle” ja motivoitumaan haastateltavana olemiseen. Nuoret saattavat olla erittäin herkkiä sille, että haastattelija edustaa jotain instituutiota. Tämä instituutio voi mahdollisesti olla jopa nuoren kapinoinnin kohde. Jos nuorelle haastatteluun osallistuminen on vain tapa päästä pois oppitunnilta, voivat vastaukset olla lyhyitä ja ylimalkaisia. Nuorelle tulee välittää tunne, että hänen asioistaan ollaan kiinnostuneita. Nuorelle on myös hyvä saada tunne, että hän on tutkijan apuri. Jotta tähän päästäisiin, voi olla eduksi haastatella nuorta useaan otteeseen. On tärkeä kysyä nuorelta itseltään asioista, eikä esimerkiksi vanhemmilta, jolloin tulee kysyneeksi nuoren ohi. Nuoren haastattelu tulee tehdä rauhallisessa paikassa, jossa muut aikuiset eivät kuule vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 132–133.)

Koska opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää nuorten kokemuksia rap-musiikin käytöstä nuorisotyössä, sekä mahdollisia kehitysehdotuksia, teemahaastattelulla tehty aineiston keruu vastaa tähän tehtävään. Määrällinen tutkimus olisi paremmin yleistettävissä, mutta ei antaisi niin tarkkaa ja kattavaa kuvaa yksittäisen nuoren kokemuksesta. Kysymykset kohdennettiin tiettyihin teemoihin, joihin pyrittiin saamaan vastauksia. Haastateltaviksi valikoitui nuoria, joilla oli kokemusta aiheesta.

Toimeksiantosopimus tehtiin Joensuun kaupungin nuorisopalveluiden kanssa. Tämän jälkeen haettiin tutkimuslupaa teemahaastatteluilla toteutettavaan tiedonkeruuseen Joensuun kaupungin nuorisopalveluilta. Tutkimusluvan liitteenä

oli opinnäytetyösuunnitelma. Tutkimuslupa myönnettiin ja haastateltavia alettiin etsiä. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja nuori otti itse yhteyttä opinnäytetyöntekijään halutessaan osallistua opinnäytetyöhön. Tutkimusluvan saatuaan opinnäytetyöntekijä jakoi mainosjulisteita opinnäytetyöstä eri nuorisotiloihin ja lisäksi teki mainoksen sosiaaliseen mediaan Joensuun kaupungin nuorisopalveluiden Instagram -tilille. Näiden mainosten pohjalta vapaaehtoiset halukkaat nuoret saivat samalla opinnäytetyöntekijän yhteystiedot, joko mainoksesta suoraan, tai kysymällä nuorisotalon ohjaajalta. Nuori, joka halusi osallistua opinnäytetyöhön otti opinnäytetyöntekijään yhteyttä. Tämän jälkeen hän sai itselleen saatekirjeen, jossa oli myös suostumuslomake. Haastattelut toteutettiin kaupunginkirjaston opinpesässä. Tila on omaan käyttöön varattavissa oleva erillinen huone, joka on hiljainen ja josta eivät äänet kuulu ulkopuolisille.

7.3 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Tuomi & Sarajärvi kertoo, että Kyngäksen ja Vanhasen (1999) mukaan sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Melkein mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali voi olla dokumentti. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysillä saadaan kuitenkin aineisto vain järjestetyksi johtopäätöksiä varten. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103.)

Aluksi haastattelu kuunnellaan ja litteroidaan se sana sanalta. Haastattelut luetaan ja perehdytään sisältöön. Tämän jälkeen etsitään pelkistettyjä ilmauksia ja alleviivataan ne. Pelkistetyt ilmaukset listataan. Pelkistetyistä ilmauksista etsitään samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Pelkistetyt ilmaukset yhdistetään ja muodostetaan alaluokkia. Yläluokat yhdistetään ja muodostetaan kokoava käsite. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.)

Aineisto koottiin yksilohaastatteluilla, jotka toteutettiin marras — tammikuussa 2021. Kuuntelin haastattelut ja aukikirjoitin ne samalla sana sanalta Word -tiedostoihin. Litteroitua aineistoa tuli fontilla Arial 12 ja rivivälillä 1,15 yhteensä 32

sivua. Tämän jälkeen luin nämä Word -tiedostot ja lihavoin tekstistä kohtia, jotka liittyivät opinnäytetyöhöni. Tämän jälkeen tutkin näitä eri haastatteluja rinta rintaan ja värikoodasin samalla värillä ne virkkeet, joissa joku sama asia toistui vähintään kolmessa eri haastattelussa. Listasin ja ryhmittelin näitä alkuperäisiä ilmauksia erillisille word -tiedostoille.

Aineiston pelkistämässä, eli redusoinnissa karsitaan tutkimukselle epäolennaiset asiat pois. Pelkistäminen voi olla joko informaation tiivistämistä, tai sen pilkkomista osiin. Tällöin aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jonka mukaan koodataan tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. Tutkimuskysymykselle olennaiset ilmaukset voidaan alleviivata erivärisillä kynillä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.) Pelkistin kaikki alkuperäiset ilmaukset. Lyhensin siis alkuperäiset ilmaukset huomattavasti lyhemmiksi, noin 2–4 sanan mittaisiksi lauseiksi. Tein niistä listan erilliselle Word -tiedostolle. Esimerkiksi alkuperäinen ilmaus ”Se auttaa mua pääsemään moniin erilaisiin tunnetiloihin ja ilmaisemaan itseäni.” on pelkistetty muotoon ”Eri tunnetilat ja itseilmaisuus” (Taulukko 1). Toisena esimerkkinä ilmaisu ”No mä puhuin tosta itseilmasun tärkeydestä, että se mun mielestä se on aika tärkeä vapaus, mikä ihmiselle kuuluu.” on pelkistetty muotoon ”Itseilmaisun vapaus”.

Taulukko 1 Esimerkki alkuperäisen ilmauksen pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaus:	Pelkistetty muoto:
Se auttaa mua pääsemään moniin erilaisiin tunnetiloihin ja ilmaisemaan itseäni.	Eri tunnetilat ja itseilmaisuus
No mä puhuin tosta itseilmasun tärkeydestä, että se mun mielestä se on aika tärkeä vapaus, mikä ihmiselle kuuluu.	Itseilmaisun vapaus
Rap-musiikki on itselle silleen henkilökohtaisesti tosi tärkeitä, koska tuota se merkitsee minulle sitä, että mie pystyn niinku omia tunteita purkamaan siihen ja sitä kautta käsittelemään omia traumoja (--) Tuntuu, että pelkästään puhumalla tai muulla formaatilla minä en saa sitä ajatusta niinku niin helposti sillä tavalla, että mie itse ymmärtäisin sen helpommin.	Tunteiden ja ajatusten käsittely

Pystyy käsittelemää asioita.	Asioiden käsittely
Rap-musiikki on semmoinen niinku taiteenlaji missä itsellä on eniten kyllä niinku eniten niinku vapauttaa taval- laan kertoa joku juttu. Se on niin niin tota se on niinku helppo silleen taval- laan purkaa joku juttu lyriikaks ja sit- ten räpätä se juttu.	Asioiden purkaminen lyriikaksi
Itteeni ja omia tunteita ja omia ajatuk- sia ja ja oma maailmankuvan heijas- tuminen siihen lyriikkaan ja taitee- seen.	Itsestä kertominen
Koska se on tapa ilmasta niitä ajatuk- sia ja ja niinkun mielikuvia maail- masta.	Itseilmaisun väline

Aineiston klusteroinnissa pelkistetyistä ilmauksista etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Samaa tarkoittavat ilmaukset ryhmitellään ja muodostetaan luokaksi sekä nimetään yhteisellä käsitteellä. Luokittelussa aineisto tiivistyy. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.) Tässä vaiheessa pyrin löytämään pelkistetyistä ilmauksista yhtäläisyyksiä ja ryhmittelin niitä sen mukaisesti. Esimerkiksi pelkis- tetyt ilmaukset ”Eri tunnetilat ja itseilmaisu”, ”Itseilmaisun vapaus”, ”Itseilmaisun väline”, ”Asioiden käsittely”, ”Tunteiden ilmaisu”, ”Asioiden käsittelyn väline” jne. on ryhmitelty yhteen (Taulukko 2). Ryhmittelyn jälkeen nimesin nämä ryhmät, jolloin muodostui alaluokkia. Edellä mainituille pelkistetyille ilmauksille on ni- metty alaluokka ”Räpin hyödyntäminen itseilmaisussa ja asioiden käsittelyssä”.

Taulukko 2 Esimerkki alaluokkien muodostamisesta

Pelkistetty muoto:	Alaluokka
Eri tunnetilat ja itseilmaisu Itseilmaisun vapaus Tunteiden ja ajatusten käsittely Asioiden käsittely Asioiden purkaminen lyriikaksi Itsestä kertominen Itseilmaisun väline Tunteiden ilmaisu Asioiden käsittelyn väline	Räpin hyödyntäminen itseilmaisussa ja asioiden käsittelyssä

Aineiston klusterointia seuraa abstrahointi. Abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja näiden tietojen perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahoinnissa edetään teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Tässä vaiheessa jatketaan luokituksien yhdistelemistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111.) Ryhmittelin alaluokat samankaltaisuuksien mukaan ja nimesin nämä syntyneet ryhmät. Näin syntyi yläluokat. Esimerkiksi alaluokille ”Räpin hyödyntäminen itseilmaisussa ja asioiden käsittelyssä”, ”Räpin vaikutus mieleen”, ”Rap, jossa on sanomaa”, ”Räpillä vaikuttaminen” ja ”Mihin rap ei liity” on nimetty yläluokka ”Rap-musiikin käyttäminen työkaluna nuoren elämässä” (Ks. Taulukko 3).

Taulukko 3 Esimerkki yläluokkien muodostamisesta

Alaluokat:	Yläluokka:
Räpin hyödyntäminen itseilmaisussa ja asioiden käsittelyssä Räpin vaikutus mieleen Rap, jossa on sanomaa Räpillä vaikuttaminen Mihin rap ei liity	Rap-musiikin käyttäminen työkaluna nuoren elämässä

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä saadaan vastaus tutkimustehtävään yhdistelemällä käsitteitä. Sisällönanalyysi perustuu päättelyyn, jossa empiirisestä aineistosta pyritään pääsemään käsitteelliseen näkemykseen. Abstrahointi on prosessi, jossa muodostetaan yläkäsitteitä tutkittavasta kohteesta. Yläkäsitteistä muodostuu kuvaus tutkimuskohteesta. Teoriaa ja johtopäätöksiä verrataan jatkuvasti alkuperäisaineistoon uutta teoriaa muodostettaessa. Empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin ja tuloksissa esitetään empiirisestä aineistosta muodostettu malli, käsitejärjestelmä, käsitteet tai aineistoa kuvaavat teemat. Tuloksissa esitellään myös muodostetut käsitteet ja niiden sisällöt. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 112–113.)

Yläluokkia muodostui yhteensä neljä: Rap-musiikin tekeminen ja kuunteleminen, rap-musiikkia harrastavan tai kuuntelevan nuoren kokemus omasta hyvin-

voinnistaan, rap-musiikin käyttäminen työkaluna nuoren elämässä, sekä nuorten toiveita ja kehitysehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Tulokset muodostuivat näistä neljästä yläluokasta.

8 Tulokset

8.1 Haastateltavien taustatietoja

Haastateltavia oli kaikkiaan 4 henkilöä. Haastatelluista kolme harrasti itse rap-musiikin tekemistä. Neljäs haastateltava ei harrastanut rap-musiikin tekemistä, mutta kuunteli rap-musiikkia päivittäin. Kaikki haastatellut nuoret ovat nuorisotyön piirissä siltä osin, että he käyvät Joensuun kaupungin ylläpitämissä nuorisotaloissa viettämässä aikaa. Nuorisotaloissa käydään, koska se on paikka, jossa voi nähdä kavereita ja viettää aikaa heidän kanssaan.

8.2 Rap-musiikin tekeminen ja kuunteleminen

Nuoret kertoivat kuuntelevansa rap-musiikkia aktiivisesti. Rap-musiikin kuuntelemisen kerrottiin olevan päivittäistä.

Kyllä päivittäin tulee kuunneltua ihan tuota aika lailla poikkeuksetta. (Nuori 2)

No kyllä mä jonkunlaista räppiä kuuntelen melkein päivittäin. (Nuori 4)

Rap-musiikkia tekevät nuoret kertoivat sen tekemisen monipuolisuudesta. Rappäämiseen soveltuvia taustoja tehdään muille. Yksi nuori kertoi harrastavansa myös freestyleaamista ja sen olevan hänen isoin harrastuksensa. Hän kertoo harrastaneensa sitä päivittäin.

Räppi on aika iso asia mulle sinänsä, että mä oon tuottanu artisteille sitä. (--) Mää tuotan biittejä, jotka soveltuu rappäämiseen. (Nuori 1)

Rap-musiikki, varsinkin freestyle, freestyle rappi on se isoin harrastus. (--) Freestyle, sitä tuli tehty jossakin vaiheessa ihan päivittäin. (Nuori 3)

Haastatellut nuoret ovat tehneet rap-musiikkia vuosia ja joskus musiikin teko on ollut myös tauolla. Nuoret olivat kokeilleet rap-musiikin tekemistä ja sen tekeminen oli myös aloitettu uudelleen.

Onhan sitä tullut kirjoitettua jo usseempia vuosia. (Nuori 2)

Ylä-asteella tuli kokeiltua jonkun verran ja laitettua johonki YouTubeen, mutta nyt se jäi aika lailla siihen. (--) Nyttten vasta lähiaikoina oon kiinnostunut kirjoittamisesta uudelleen ja kyllä luultavasti lähiaikoina tulee jotaki pihalle. (Nuori 3)

8.3 Rap-musiikkia harrastavan tai kuuntelevan nuoren kokemus omasta hyvinvoinnistaan

Nuoret kertoivat omat näkemyksensä heidän henkisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan. He kertoivat arjestaan: kaveripiiristä, elämäntavoista ja vapaa-ajasta. Lisäksi he puhuivat yhteisöllisyydestä ja yhteiskunnasta omasta näkökulmastaan. Nuoret kokevat hyvinvoinnin tarkoittavan sitä, että on fyysisesti hyvä olla. Fyysiseen hyvinvointiin liittyy nuorten mielestä mm. terveelliset elämäntavat. Lisäksi hyvinvointi tarkoittaa heidän mielestään sitä, että on hyvä fiilis. Henkinen hyvinvointi tarkoittaa myös nuorille sitä, että voi tutkiskella itseään ja omia ajatuksiaan, sekä tulla sinuiksi niiden kanssa. Hyvinvointia kuvattiin myös sillä, että mieli pysyy tasaisen hyvänä ja on hyvä henkinen tasapaino.

Hyvinvointi tarkoittaa mulle sitä, että mulla on fyysisesti hyvä olla. Tähän tulee sitte se henkinenki puoli, että on hyvä fiilis. (Nuori 1)

Hyvinvointii, jos ajattelee fyysisesti niin silleen, että on terveelliset elämäntavat. Henkisesti niin sitä semmoista intro spektristä näkemystä, että pystyy tutkiskelemaan itseään ja omia ajatuksia ja tulla sinuiksi niitten kanssa. (Nuori 2)

On myös fyysisesti tietenki sitte terve. (--) On henkisesti tasapainossa. (Nuori 4)

Nuoret kertoivat olevansa usein ja yleisesti positiivisella mielellä ja nukkuvansa keskimäärin noin kahdeksan tuntia yössä.

Kyllä mää sanosin, että melko usein. (--) Keskimäärin sanotaanko, että kaheksan tuntia. (Nuori 1)

Aika usein. Sanotaanko että vähemmän negatiivisella mielellä kun positiivisella mielellä. (Nuori 2)

Mä oon aika positiivinen perusluonne ja semmonen niinku optimisti, et kyllä mä oon niiku mun yleistila on usein positiivinen. (--) Pysin nukkumaan sen noin 8 tuntia yössä. (Nuori 4)

Nuoret kertoivat syövänsä hyvin, terveellisesti ja monipuolisesti, mutta aamupala saattaa joskus jäädä syömättä. Vapaa-aikaa nuoret viettävät kavereiden, ystävien, mahdollisen tyttöystävän, sekä projektien ja kouluhommiensa parissa. Myös kotona ollaan ja vietetään aikaa vapaa-ajalla.

Meikä syö ihan hyvin. (--) Ihan oon yrittäny terveellisesti syödä. (--) Vapaa-ajan mä vietän yleensä kotona tai kavereiden kanssa. (--) Koitan saada niitä omia projekteja eteenpäin. (Nuori 1)

Hyvinhän minä syön. (--) Tosi usein minä heräilen silleen, että mie niinku oon lähdössä jonnekin ja ja ei tule niinku tiedätkö syötyä sillee aamupalaa. (--) Ystäviä nähden. (Nuori 2)

Hyvin ja monipuolisesti. (--) Tyttöystävän kanssa ja kavereitten kanssa. (--) Totta kai tietenkä kaikkea projekteja ja kouluhommia mitä vapaa-ajalla sitä tulee tehtyä. (Nuori 3)

Rap-musiikin ei nähty liittyvän eikä vaikuttavan syömiseen ja nukkumiseen. Näiden välillä ei siis nähty yhteyttä.

No nukkumiseen ja syömiseen se ei niinkään. (Nuori 1)

No ei. Ei kyllä. Nukkumiseen ja syömiseen se ei kyllä hirveesti vaikuta. (Nuori 4)

Nuoret kokevat itsensä tärkeäksi ja tasavertaiseksi osaksi omaa kaveripiiriään. Itsensä tärkeyttä omassa kaveripiirissä kuvailtiin siten, että ollaan melko tärkeitä. Eräs nuori oli saanut sellaista palautetta muilta ihmisiltä, että on tärkeä ihminen monelle. Itsensä nähtiin yhtä tärkeäksi osaksi omaa kaveripiiriä kuin ket tahansa muut.

Kyllä mä sanosin, että mä jossakin määrin aika tärkeä oon. (--) Sanosin, että mä oon niinku melko tärkeä meidän kaveripiirissä. (Nuori 1)

Olen kyllä saanut niinku semmoista palautetta, että olen tärkeä ihminen monelle. (Nuori 2)

No nään, että oon aika tasavertanen kaikkien muittenkin kanssa kaveripiirissä. (Nuori 4)

Nuoret kokevat, että voivat vaikuttaa omaan elämäänsä ja pieniin asioihin. He kokevat tulevansa kuulluksi. Nuoret kuitenkin kokevat, että yhteiskunnallisiin ja suurempiin asioihin on vaikeus vaikuttaa. Omaa elämää koskettaviin asioihin siis pystytään vaikuttamaan, mutta isommat ns. yhteiskunnalliset asiat nähdään lähes mahdottomiksi vaikuttaa.

Kyllä mä koen, että niiku on mahdollisuus vaikuttaa siten, mikä koskettaa niiku mun omaa elämää. Sen suhteen mulla on hyvinkin paljon vapauksia. (--) Mä en välttämättä voi kaikkii yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaa ja tällee, mutta ei se toisaalta varmaan meikän duuni oiskaa. (Nuori 1)

Kyllä mua kuunnellaan ja mielipiteitä ja ajatuksia kuunnellaan. Että niin, riippuu toki, että missä asioissa, mutta yleisesti joo kyllä mä koen, että mun äänellä on jotain väliäki. (Nuori 3)

Koen, että voin vaikuttaa oman elämän asioihin kyllä omalla toiminnalla tosiki paljonki ja itestä on paljo oman elämän asiat kiinni, mut sit tietenki, mitä sitte mun ympärillä tapahtuu (--) vaikka politiikka tai jotain tämmöstä, nii niihinhän mä nään, että en voi vaikuttaa oikein yhtään mitenkään. (Nuori 4)

Nuoret kokevat rap-musiikin luovan yhteisöllisyyttä. Rap-musiikin avulla on saattanut löytää uusia ihmisiä ja saada jopa kavereita. Rap-musiikki on siis saanut aikaan sen, että nuori on tutustunut uusiin ihmisiin. Nuori on saattanut löytää myös aivan uuden kaveripiirin juuri rap-musiikin avulla. Nuoret kokevatkin, että rap-musiikki yhdistää ihmisiä.

Nytte mä oon niiku ylpee siitä, että mä oon saanu mun ympärille samanhenkisiä ihmisiä ja osa niistä on jopa semmosia, jotka ei niiku oikeesti enää leiki sen homman kanssa tai niiku ns. harrasta vaan tekee sitä ihan vakavasti. (Nuori 1)

Rap musiikki on ollut semmoinen tosi iso yhdistävä tekijä, että mie oon löytänyt tosi paljon niinku semmoisia ihmisiä kenestä on tullut miulle tosi tärkeitä musiikin avulla. (--) No räpin avulla mie oon löytänyt niinku ihan täysin uuden kaveripiirin. (--) Jos mie en ois alottamaa räppäämää, nii en mie välttämättä ois tutustunu porukkaa. (--) Rap-musiikki, nii se nuorena ehkäisi syrjäytymistä tosi paljon, koska niinku löys samanhenkistä porukkaa. (--) Se yhdistää tosi paljon ihmisiä. (Nuori 2)

Rap-musiikkia tehdään usein kavereiden ja ystävien kanssa vapaa-ajalla. Rap-musiikin tekemisen lisäksi sitä myös kuunnellaan kavereiden kanssa. Kaverit,

joiden kanssa rap-musiikin tekeminen on joskus aloitettu, ovat edelleen läsnä nuorten elämässä. Rap-musiikin kuuntelun yhteydessä on kaveripiirille voinut syntyä jokin yhteinen, kaveripiiriä yhdistävä kappale.

Yks miun lemppari jutuista mitä vapaa-ajalla voi tehdä, on lähtee kavereitten kanssa räppäämään ja se, että pittää sessareita ja (--) istuu studiolla ja höpötellä ja siinä sivussa sitte lyriikoita kirjoitella. (Nuori 2)

Kyllä ne niinku tärkeimmät ystävät on varmaan niitä, ketkä sitä (--) räppiä tekee ja keitten kaa joskus alotti sitä kokeilemaan. (Nuori 3)

Monesti, et jos on semmonen hetki, et kavereitten kanssa viettää vapaa-aikaa, nii se on jotenki vähä ehkä tapana, että se musiikki jotenki on siellä. (--) Ehkä se on niiku monen semmone meitä yhteinen juttu, et moni tietää tietyt rap-biisit, ja ku ollaa kuunneltu tiettyjä biisejä, nii ne on semmosia kaveripiirin bängereitä. (Nuori 4)

8.4 Rap-musiikin käyttäminen työkaluna nuoren elämässä

Nuoret kertoivat kuinka käyttävät rap-musiikkia eräänlaisena työkaluna. Nuoret kertoivat rap-musiikin vaikuttavan heidän mieleensä. Rap-musiikin kerrottiin olevan monella tapaa positiivinen asia ja mielekästä tekemistä. Nuoret kertoivat rap-musiikin antavan heille positiivisutta, ja että sillä on positiivinen vaikutus heidän mieleensä. Rap-musiikilla saatetaan muokata omaa olotilaa. Jos nuorella on valmiiksi negatiivinen olo, hän saattaa rap-musiikkia kuuntelemalla pystyä kääntämään olonsa positiiviseksi.

Kokonaisvaltaisesti sanoisin, että aika niiku positiivinen ja eteenpäin ajava asia meikän elämässä. (--) Se aiheuttaa meikässä semmosia niiku positiivisia energioita. (Nuori 1)

Sulla on huono fiilis, sitten sä kuuntelet positiivista rap-musiikkia, niin sä voit muokata siun mielentilaa ja saa positiivista vibaa siihen päivään. (--) Pystyy muokkaamaan omaa fiilistä silleen, että jos on tosi negatiivinen olo, niin sitten saan muokattuu fiiliksen positiiviseksi sillee, että niinku kuuntelee räppiä. (Nuori 2)

Musiikissa on vaan joku semmonen niinku jollaki tavalla rentouttava ja semmonen niinku positiivinen vaikutus ehkä siihen päivään ja siihen arkeen. (--) Jos mä mietin, et mä herään aamulla ja herään vähä väärällä jalalla ja mulla on huono fiilis, nii se et mä vaikka busimatikalla kouluun (--) kuuntelen rap-musiikkia, nii se voi oikeesti

vaikuttaa siihen mun loppupäivän kulkuun ja siihen mun mielialaan yllättävän paljon varmasti positiivisella tavalla. (Nuori 4)

Edelliseen linkittyvä asia, joka nousi aineistosta esiin, on hyvän fiiliksen saaminen ja musiikilla sen vahvistaminen. Rap-musiikki siis luo ja antaa erilaisia tunteita nuorille, mutta sillä myös voidaan vahvistaa jotain tunnetta, joka on ollut jo ennen musiikin kuuntelemisen aloittamista.

Siitä tulee hyvä fiilis. Se on mukavaa tekemistä. (--) Se niiku vahvistaa jotain hyvää fiilistä mikä on. (--) No merkittävää mulle se on sen takia, koska se fiilis mitä se luo. (Nuori 1)

Saa (--) aivoille semmosta niiku lomaa, että ne ei kokoaja ei hyrrää kaikki ajatukset ja vastuut mielessä, vaa saa semmosta rentoo aikaa, joka ehkä antaa se musiikki semmosen hyvää fiilistä. (--) Se tukee hyvinvointia arjen keskellä semmosena niiku ajatuksien niinkun buustajana ja hyvien fiiliksen antajana. (Nuori 4)

Nuoret kertoivat rap-musiikin antavan heille myös energiaa arjessa jaksamiseen. Rap-musiikki antaa energiaa ja draivia päiviin. Näiden lisäksi rap-musiikki voi myös valmistaa nuorta johonkin tiettyyn hetkeen.

Se tuo sitä energiaa ihmiselle, että jos kuuntelee vaikka jotain energistä biisiä, niin sää fiilaat sitä tosi paljon ja sitte sä oot sillee ”jes jes jes”, just ku sä tarviit sitä energiaa johonki niiku hetkeen. Se valmistaa sua siihen. (Nuori 1)

Voi poimia sellasta motivaatiota ja draivia päivään niistä kappaleista. (--) Kylhä musiikki yleensäkki ku se kuulostaa hyvältä, nii saa sitte niinku saa päivään energiaa siitä. (--) Se draivi, mistä puhuin myös aikasemmin. (Nuori 3)

Musiikki antaa mulle virtaa ja voimaa ja hyvän fiiliksen ja ja auttaa jaksamaan arjessa. (Nuori 4)

Nuoret puhuivat rap-musiikista itseilmaisun välineenä. Nuoret hyödyntävät rap-musiikkia itseilmaisussaan. Rap-musiikki auttaa nuoria pääsemään eri tunnetiloihin ja ilmaisemaan itseään. Nuoret toivat myös esiin, miten tärkeä asia on, että on itseilmaisun vapaus.

Se auttaa mua pääsemään moniin erilaisiin tunnetiloihin ja ilmaisemaan itseäni. (--) No mä puhuin tosta itseilmaisun tärkeydestä, että se mun mielestä se on aika tärkeä vapaus mikä ihmiselle kuuluu. (Nuori 1)

Itteeni ja omia tunteita ja omia ajatuksia ja ja oma maailmankuvan heijastuminen siihen lyriikkaan, ja taiteeseen. (--) Se on tapa ilmasta niitä ajatuksia ja ja niinkun mielikuvia maailmasta. (Nuori 3)

Itseilmaisun lisäksi rap-musiikkia tehdään, koska se auttaa käsittelemään asioita. Käsiteltävät asiat voivat olla esimerkiksi tunteita tai ajatuksia, joskus jopa traumoja. Lyriikoiden kirjoittaminen on helppo tapa purkaa asioita ja rap-musiikki koetaan asioiden käsittelyyn auttavana työkaluna.

Rap-musiikki on itselle silleen henkilökohtaisesti tosi tärkeätä, koska tuota se merkitsee minulle sitä, että mie pystyn niinku omia tunteita purkamaan siihen ja sitä kautta käsittelemään omia traumoja (--) Tuntuu, että pelkästään puhumalla tai muulla formaatilla minä en saa sitä ajatusta niinku niin helposti sillä tavalla, että mie itse ymmärtäisin sen helpommin. (Nuori 2)

Rap-musiikki on semmoinen niinku taiteenlaji, missä itsellä on eniten (--) vapauttaa tavallaan kertoa joku juttu. (--) Se on niinku helppo (--) purkaa joku juttu lyriikaks ja sitten räpätä se juttu ja myöskin niinku (--) freestylessa se niinku ajatuksenjuoksu siinä mielessä kertoo parasta sen hetkisestä mielentilasta ja se on semmoinen työkalu ja ajanviete itselle. (Nuori 3)

Yksi nuorista, joka ei itse tee rap-musiikkia, pohti myös rap-musiikin mahdollisuuksia asioiden käsittelyn välineenä:

(--) jos mun elämässä vaikka on semmoinen tilanne, että vaikka on tosi paljo iloa tai toisin sitte vaikka surua tai huonoja fiiliksiä, nii ehkä se sitten niistä fiiliksistä rap-musiikin tekeminenhän vois olla sellasta omanlaista terapiaakin sitten. Tai sillä vois käsitellä sit sen kautta. (Nuori 4)

Rap-musiikki, jossa on sanomaa, nousi myös esiin aineistosta. Nuoret haluavat kuunnella räppiä, jossa on sisältöä. Nuoret kertoivat, että haluavat myös itse tehdä räppiä, jossa on jokin sanoma. Rap-musiikki saa nuorten mukaan heidät pohtimaan asioita ja se vahvistaa heidän itsenäistä ajatteluaan.

Osa biiseistä saa mut kanssa pohtimaan jotain asioita kanssa, mikä niiku on tosi rakentavaa, että välillä pysähtyy ajattelemaan asioita. (Nuori 1)

Se rohkasee semmoiseen itsenäiseen ajatteluun ja siihen, että niinku ei mennä muotissa, vaan niinku ollaan oma itsemme ja yrittään löytää niinku itsemme. (Nuori 2)

Tykkään semmosesta räpistä, missä on joku sanoma tai järki, että jos on semmosta räppiä, missä ei oo mitään oikeeta sisältöä, vaan

semmosta niiku itteesä toistavaa räppiä, nii sitä en tykkää kuunnella. (--) Mä ainakin haluan tehdä mun musiikista semmosta, että se on vähän niinku joku Aren biisi, että sieltä löytyy niitä läppiä ja sitä sanomaa. (Nuori 3)

Haastateltava, joka ei harrastanut rap-musiikin tekemistä, pohti, minkälaista räppiä hän tekisi, jos tekisi:

...Jotain semmosta isompaa, vaikka yhteiskunnallista tai muuta asiaa, mikä mulla on ollu pitkään mielessä, mikä mistä mä haluaisin kertoa maailmalle. (Nuori 4)

Rap-musiikilla asioihin vaikuttaminen jakoi nuorten mielipiteitä. Puolet haastateltavista kokivat, että rap-musiikki ja asioihin vaikuttaminen liittyvät toisiinsa. Puolet taas eivät nähneet näiden välillä yhteyttä.

Jos mä haluan vaikuttaa johonki niiku mun lyriikoissa, nii mä kyllä ilmasen sen. (Nuori 1)

Kyllä ehdottomasti. Ehdottomasti, koska siis just tää (--) yritettiin saaha välitön vaikutus sillä ihmisten toimintaan, että myö piettiin siellä se keikka. Nii siis rap on yks niistä isoista työkaluista, joilla mie tunnen voivani vaikuttaa. (Nuori 2)

En siis oo miettiny asiaa aikasemmin, enkä jotenkin nää, että se siinä auttas tai edistäs mitään. (Nuori 3)

Hirveesti se räppi ei ehkä, ei näyttele hirveen isoo roolia ainakaan siinä kyllä. (Nuori 4)

8.5 Nuorten toiveita ja kehitysehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä

Nuoret kokivat nuorisotalot yhteisöllisiksi paikoiksi. Nuorisotaloon mennään näkemään kavereita. Nuoret kokivat nuorisotalot kokoontumispaikoiksi ja myös kohtaamispaikoiksi. Nuoret muistelivat pääosin aikaa, jolloin aloittivat käymään nuorisotaloissa.

Lähinnä sen takkii, että löytäsin ystäviä ja se, että oli paikka hengaila frendien kanssa. (--) Nuorisotalot on ollu just sellasia kohtaamispaikkoja, että niinku se oli semmonen sanaton tiiätkö sääntö, että koulu ku loppuu nii sit sen jälkeen mennään nuorisotalolle ja nähään kaikki siellä. (Nuori 2)

Se oli semmonen kaikkien ihmisten kokoontumispaikka. (Nuori 3)

Koulun jälkeen oli musta kiva käydä näkee kavereita nuokkarilla. Siellä nuokkarilla käyn silloin tällön ja siellä on mukava hengata kavereitten kanssa. (Nuori 4)

Nuorilla oli toiveita ja kehitysehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Nuorisotyöhön toivottiin rap-musiikin osalta osaavaa ohjausta. Ylipäättään nähtiin, että ohjaukselle on tarvetta. Ohjaajiksi toivottiin muun muassa ammattitaitteja.

Mä toivoisin, että nuorisotyön piirissä olis osaavampaa ohjausta. (--) Vinkkejä justiin sanotukseen. (--) Tosiaanki sitä opastusta. (--) Osa ihmisistä tarvii niiku ainakin mun mielestä semmosta kehitystä tai no semmosta niiku ohjausta oikeesti, että ne sais sitä niiku paremmalle tasolle. (Nuori 1)

Siellä vois olla niiku semmosia tuota ns. ammattitaitteja, ketkä vois koutsata siinä niiku, että tota millä tavalla tuo tota kannattaa lähtee rakentamaan sitä hommaa. (Nuori 2)

Jos tietenki sinne nuorisotalolle sais semmossii ihmisii, ketkä ois, vaikka ite just tietäs räpistä jotain, nii sitte ois kiva kuulla ja (--) vois vaikka tehdä jotain (--) räpin kanssa, jos ois semmonen, jotain projektia vaikka. (Nuori 4)

Ohjausta toivottiin lyriikoiden kirjoittamiseen ja koko prosessiin. Ohjauksen toivottiin olevan yksilöohjausta.

Kerätään niitä halukkaita ja sitten opetetaan kirjottaa lyriikkaa. (Nuori 3)

Sitä ohjausta (--) ihan siihen koko prosessiin niiku sanottamisesta kaikesta niiku biittien tekemisestä, valinnasta. (--) Tukea siihen koko prosessiin. (--) Vois antaa niiku ihan, jos joku erikoistus siihen, nii ihan niiku one on one -ohjausta, kursseja. (Nuori 1)

Rap-keikat mainittiin nuorten osalta kahdella eri tavalla. Toisaalta tunnistettiin, että rap-musiikkia käytetään jo tällä hetkellä nuorisotyössä keikoilla, mutta niitä myös toivottiin. Nuorten toiveena oli, että ulkopuolisia esiintyjä tulisi nuorisotyön järjestämänä esiintymään heille. Nuoret toivoivat myös, että nuorille itselleen annettaisiin mahdollisuus kokeilla esiintymistä.

No parhaiten se ehkä näkyy konkreettisesti niillä keikoilla. (--) Keikoillahan sitä soitetaan. (Nuori 1)

Keikkailua sillee niiku tuota nuorille, että pääsee kuulemma, että ei tarvii niiku maksaa mittää hulluja lippuja jonneki festivaaleille, vaa sillee, että pääsisivät kuulemma räppiä. (--) Vois (--) tehdä semmosen tiätkö tapahtuman, esimerkiks, missä tuo tota ois jottain niinku avointa mikkii, että niinku nuoret pääsis. Esimerkiks jossain nuorisotalolla, että voi käyä kokeilemassa heittää. Voi vaikka siinä kirjoitella jotakin ja sitten laittaa biitin pyörimmään taustalle ja sitten porukka pääsee vähän kokeilemaan. (Nuori 2)

Tai sitte, että on joku rap-keikka jossain nuorisotyön piirissä. (--) Jos joku nuori haluais esiintyy, nii sehä ois aika hieno juttu kyllä, mutta varmaan semmonen niinku rapesiintyjä, jostain ulkopuoliselta tekijältä voisi olla ihan mahdollinen juttu. (Nuori 3)

Myös rap-työpajat mainittiin nuorten toimesta. Niiden olemassaolo tunnistettiin ja osittain tunnistettiin, että rap-työpajaa oli myös pidetty paikallisessa nuorisotyössä. Sitä ei kuitenkaan suoranaisesti toivottu pidettäväksi.

Nuorisotaloissa pystyy pitämään niinku semmosia (--) hetkiä. Mie oon kuullu, että niitä räppipajoja esimerkiks on ollu. (--) Siis sehän on tosi monimuotosta. Sillä voisi tehdä vaikka mitä. Just esimerkiks ne pajat. (Nuori 2)

No nuorisotalolla oli joskus semmonen räppipaja ja siellä oli aika hyvin nuoria, mukaan lukien minä. (Nuori 3)

En mä tiiä onko jotain räppityöpajoja siellä ollu. (Nuori 4)

9 Pohdinta

9.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää, miten rap-musiikkia tekevät tai kuuntelevat nuoret kokevat hyvinvointinsa, sekä mihin nuoret käyttävät rap-musiikkia. Tehtävänä oli myös selvittää, mitä kehitysehdotuksia nuorilla on rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Saatujen tulosten ja kehitysehdotusten avulla Joensuuun kaupungin nuorisopalvelut voi kehittää omaa työtään rap-musiikin käytön osalta. Tehdyn opinnäytetyön perusteella rap-musiikki nähtiin osittain liittyvän omaan hyvinvointiin ja sitä käytetään eräänlaisena työkaluna eri asioihin. Tehdyn opinnäytetyön perusteella voidaan myös todeta, että nämä rap-musiikkia harras-

tavat tai sitä kuuntelevat nuoret toivoivat rap-musiikkia käytettäväksi nuorisotyössä ja heillä oli siihen kehitysehdotuksia. Opinnäytetyö ei ole kuitenkaan yleistettävissä, eikä voida todeta näin olevan laajassa Joensuun kaupungin nuorisotyön asiakaskunnassa.

Veenhoven (2000) kuvaa elämänlaatuteoriassaan sisäisten voimavarojen laadun osa-aluetta toiminnan mahdollisuuksina, kuten terveys, tai negatiivinen terveys. Fyysinen toiminta ja henkiset valmiudet liittyvät myös tähän. Sisäisten voimavarojen laatu on sama asia kuin mielenterveys. Tällä viitataan positiiviseen terveyteen ja se liittyy aktiivisuuteen ja kestävyYTEEN. Positiiviseen mielenterveyteen kuuluu mm. itsenäisyys, elämänhallinta ja luovuus. (Veenhoven 2000, 9.) Haastatellut nuoret kertoivat, kuinka itse kokevat oman hyvinvointinsa. Nuoret ymmärtävät hyvinvoinnin tarkoittavan sitä, että on fyysisesti ja henkisesti terve. Nuoret kertoivat olevansa suurimman osan ajasta positiivisella mielellä ja nukkuvansa noin kahdeksan tuntia yössä. Nuoret kertoivat syövänsä hyvin ja monipuolisesti, mutta aamupala saattaa joskus jäädä syömättä. Vapaa-aikaa vietetään niin ystävien, kuin mahdollisen seurustelukumppanin kanssa. Vapaa-ajalla tehdään erinäköisiä projekteja sekä koulutehtäviä. Rap-musiikilla nähtiin joihinkin hyvinvointiin liittyviin asioihin yhteyttä ja toisiin taas ei. Esimerkiksi nukkumiseen ja syömiseen eivät nämä nuoret nähneet yhteyttä rap-musiikilla.

Nuorisolain tavoitteena on muun muassa tukea nuorten itsenäistymistä, kasvua ja yhteisöllisyyttä sekä tukea nuorten harrastamista (Nuorisolaki 1285/2016, 2–3§). Yhteisöihin osallistuminen on ihmisen perustarve ja elämän varrella ihminen tulee yhä useamman yhteisön jäseneksi. Hän haluaa ylläpitää yhteisöjä tai saattaa kokea yhteisöt ongelmallisiksi. Yhteisöllisyys kietoutuu kaikkeen inhimilliseen, eikä ilman yhteisöjä olisi yhteiskuntaakaan. Yhteisöt voivat olla paikallisia, jolloin niiden erityispiirre on läheiset ihmissuhteet. Yhteisöissä pyritään pääsemään toisten ihmisten yhteyteen, jakamaan asioita heidän kanssaan ja vaikuttamaan toinen toisiinsa. (Gothóni ym. 2016, 15-16.)

Vapaa-aikaan rap-musiikki nähtiin liittyvän siltä osin, että sitä tehdään vapaa-ajalla kavereiden kanssa. Rap-musiikkia myös kuunnellaan vapaa-ajalla. Rap-

musiikin nähtiin luovan yhteisöllisyyttä. Nämä nuoret olivat saaneet uusia kavereita ja mahdollisesti löytäneet täysin uuden kaveriporukan itselleen juuri rap-musiikkia tekemällä. Rap-musiikkia myös kuunnellaan kavereiden kesken ja se on omiaan yhdistämään jo ennestään syntynyttä kaveriporukkaa.

Musiikilla on yhdistävä tekijä, joka liittää ihmiset toisiinsa ja auttaa luomaan ystävyssuhteita, mikä aiheuttaa siitä keskustelua ja sen avulla jaetaan tunteita ystävien kesken (Saarikallio 2011, 53–55). Yhteisyyden kokemus ja toisiin ihmisiin liittyminen on suuri asia ja tarve, johon voidaan päästä yhdessä soittamalla, kuuntelemalla musiikkia tai tanssimalla. Yhteinen luova toiminta lisää osallisuutta. (Huhtinen-Hildén 2019, 8–9.)

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, sekä kykyä toimia yhteiskunnassa (Nuorisolaki 1285/2016, 2–3§). Nuorisotyön ympäristö on muuttunut valtavasti ja nykyään keskitytään nonformaalien oppimisympäristöjen kehittämiseen, nuorten liittämiseen yhteiskunnan jäseneksi, sekä yhteisöllisyyteen ja kansalaisvaikuttamiseen (Joensuu 2021). Osallisuus on kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, joka voi lisätä hyvinvointia ja merkityksellisyyden tunnetta. Osallisuus on vaikuttamista oman elämän kulkuun, mahdollisuuksiin ja joihinkin yhteisiin asioihin. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 5.) Osallisuus ei ole rakenteellinen ominaisuus, vaan se rakentuu vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Osallisuus on osallistumista, olemista ja toimimista erilaisissa suhteissa, joissa vapaudet ja oikeudet vaihtelevat. Tämä kaikki vaikuttaa toimijuuden pystyvyyden tunteeseen, eli siihen, miten ihminen kokee voivansa vaikuttaa eri asioihin. (Isola ym. 2017, 16.)

Nuoret kokivat omat mahdollisuudet vaikuttaa eri asioihin ristiriitaisesti. Toisaalta ajateltiin, että omaan elämään voidaan vaikuttaa, mutta toisaalta suurempiin ns. yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen nähtiin lähes mahdottomaksi. Asioihin vaikuttamisen ja rap-musiikin välillä oleva yhteys jakoi myös mielipiteitä. Puolet nuorista koki näiden välillä yhteyden, kun taas puolet nuorista ei. He, jotka näkivät näillä yhteyden, kertoivat tekevänsä rap-musiikkia, jolla pyrkivät vaikuttamaan eri asioihin.

Nivala & Ryyänen (2017) esittävät, että nuorisotyön perustavoitteet voi kiteyttää emansipaation ja integraation kautta, eli yhteiskuntaan kiinnittymisenä ja oman ajattelun tukemisena. Integraatiossa on kyse yhteiskuntaan kiinnittymisestä ja oman paikan löytämisestä osana yhteiskuntaa. Emansipaatio on yhteisöllistä vapautta, joka toteutuu muidenkin tarpeet huomioiden ja yhdessä toimien. Sen saavuttaminen edellyttää etenkin kriittisen ajattelutaidon kehittymisen tukemista suhteessa niin omaan elämään kuin yhteiskuntaankin. (Nivala & Ryyänen 2017, 81-82, 84.)

Kaikki nuoret kertoivat kuuntelevansa tai tekevänsä rap-musiikkia, jossa on sanomaa. Sen sanottiin vahvistavan heidän itsenäistä ajatteluaan ja saamaan pohtimaan asioita. Tämä on osittain ristiriidassa edellisen tuloksen kanssa. Nuoret siis kuuntelevat ja tekevät rap-musiikkia, jossa on sanomaa, mutta osa ei nähnyt rap-musiikin ja asioihin vaikuttamisen välillä yhteyttä. Sitä, minkälaista sanomaa näiden nuorten kuuntelema ja tekemä rap-musiikki sisältää, jäi epäselväksi. Sanoma on kuitenkin sellaista, että se saa nuoret pohtimaan asioita ja se vahvistaa heidän itsenäistä ajatteluaan.

THL:n teettämän kyselyn (2020) mukaan kolmannes pojista ja viidennes tytöistä on kokenut positiivista mielenterveyttä, eli mielen hyvinvointia viimeisen kahden viikon aikana (THL 2021). Opinnäytetyöhön haastatellut nuoret kertoivat rap-musiikin saavan heissä aikaan hyvää fiilistä. Se saa myös heidät positiiviselle mielelle. Rap-musiikilla voidaan nuorten kokemuksen mukaan myös muokata omaa olotilaa. Jos on valmiiksi negatiivinen olo, niin nuoret voivat kääntää olotilansa positiiviseksi rap-musiikkia kuuntelemalla. Valmiiksi positiivista oloa puolestaan voidaan vahvistaa rap-musiikkia kuuntelemalla.

Musiikki lohduttaa, kohottaa kuuntelijansa mielialaa ja auttaa jaksamaan. Nuoret mieltävät musiikin myös helppona keinona irrottautua arjesta. Musiikki nostaa usein mielialaa, jonka avulla nuori pystyy helposti säätelemään omaa energiatasoaan. Musiikin kuunteleminen rentouttaa, rauhoittaa ja luo rentoa tunnelmaa ympärilleen. Musiikki voi myös piristää ja tsemjata. (Saarikallio 2011, 53–55.) Haastattelujen mukaan nuoret käyttävät rap-musiikkia eräänlaisena työkaluna eri

asioihin. Rap-musiikilla pyritään saamaan itselle positiivinen vire ja sillä pyritään saamaan myös motivaatiota ja draivia päiviin.

Musiikki tuo voimakkaasti apua surun, ahdistuksen ja pahanolon läpikäymiseen. Musiikin kautta on turvallista ilmaista tunteita joko kuuntelemalla sitä, soittamalla, laulamalla, kirjoittamalla laulunsanoja tai säveltämällä täysin jotain uutta. (Saarikallio 2011, 53–55.) Rap-musiikin tekeminen oli joensuulaisille nuorille tapa käsitellä asioita. Tunteet ja ajatukset koetaan helpoksi tavaksi purkaa, kun ne kirjoitetaan auki lyriikoiksi. Rap-musiikki on myös laajemmalti itseilmaisun väline.

Nuorilla oli toiveita ja kehitysehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä. Nuorisotilat koettiin yhteisöllisiksi paikoiksi. Nuorisotyön piiriin oltiin aikoinaan hakeuduttu siitä syystä, että saataisiin tai tavattaisiin kavereita. Nykyään nuorisotiloissa käydään viettämässä aikaa kavereiden kanssa. Nuoret toivoivat, että rap-musiikin tekemiseen annettaisiin ohjausta nuorisotyössä. Nuoret toivoivat ohjausta koko prosessiin ja ohjaajan olevan mahdollisesti ammattitaitoinen. Ohjauksen toivottiin olevan yksilöohjausta. Nuoret toivoivat rap-musiikin tekemisen lisäksi esiintymiskokemusta. He halusivat, että nuorille annettaisiin nuorisotyön toimesta mahdollisuus esittää rap-musiikkia. Lisäksi toivottiin, että ulkopuolisia esiintyjä tulisi esiintymään nuorille. Rap-työpajat tunnistettiin nuorten toimesta. Nuoret kertoivat, että tällaista oli pidetty nuorisotyössä, mutta eivät suoranaisesti toivoneet sitä pidettäväksi.

9.2 Luotettavuus ja eettisyys

Laadullinen tutkimus antaa luotettavan kuvan yksittäisen ihmisen kokemuksesta aiheeseen liittyen. Tutkimuksen huonona puolena on, että se ei ole yleistettävissä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85.) Koska opinnäytetyön yhtenä tehtävänä oli selvittää nuorten kokemuksia rap-musiikin käytöstä nuorisotyössä sekä mahdollisia kehitysehdotuksia, laadullinen ja näillä menetelmillä tehty tutkimus vastaa tähän tehtävään. Määrällinen tutkimus olisi paremmin yleistettävissä, mutta ei antaisi niin tarkkaa ja kattavaa kuvaa yksittäisen nuoren kokemuksesta.

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistyksiin. Niissä pyritään kuvaamaan jotain tiettyä ilmiötä tarkemmin. Tämän vuoksi tutkittavien henkilöiden on mielekästä tietää asiasta paljon tai olla kokemusta asiasta. Tiedonantajien valinta ei saa olla satunnaista vaan tarkkaan harkittua. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.) Haastateltavat valikoituivat sen perusteella, että he joko itse harrastavat rap-musiikkia, tai kuuntelevat sitä. Lisäksi nuoren tuli olla nuorisotyön asiakas. Opinnäytetyöntekijä haki tutkimuslupaa toimeksiantajalta. Tutkimusluvan liitteenä oli opinnäytetyösuunnitelma ja saatekirje. Tutkimusluvan saatuaan opinnäytetyöntekijä jakoi mainosjulisteita Joensuun kaupungin ylläpitämiin nuorisotiloihin, joilla pyrki saamaan haastateltavia. Nuori, joka halusi haastateltavaksi otti itse yhteyttä opinnäytetyöntekijään.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on syytä muistaa havaintojen luotettavuus ja niiden puolueettomuus. Pyrkiikö tutkija kuuntelemaan ja kuulemaan tiedonantajia objektiivisesti, vai suodattuuko kuulema tutkijan kehyksen läpi. Toisin sanoen, ”vaikuttaako tutkijan sukupuoli, ikä tms. siihen mitä hän kuulee ja havainnoi.” Laadullisessa tutkimuksessa tunnustetaan tämä ongelma, koska tutkija on aina tutkimusasetelman luoja ja tulkitsee sitä itse. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Opinnäytetyöntekijän tuli tiedostaa omat näkemyksensä asiaan liittyen, sekä oma mielenkiintonsa rap-musiikkia kohtaan. Opinnäytetyöntekijän tuli tiedostaen pyrkiä olemaan mahdollisimman objektiivinen. Oma mieltymys musiikki-genreä kohtaan ei saanut vaikuttaa aineiston käsittelemiseen.

Luotettavuuden arvioinnissa on hyvä muistaa omat sitoumukset tutkijana kyseisessä tutkimuksessa: miksi tämä tutkimus on sinusta tärkeä, mitä olet oletanut liittyen tutkimukseen jne. Lisäksi tulee perustella, millä perusteella tutkimuksen tiedonantajat valittiin, miten heihin oltiin yhteydessä, montako lopulta valittiin tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140.)

Tutkijan on selvitettävä tutkimukseen osallistuvilla tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Tutkittavien suojaan kuuluu lisäksi osallistuvien vapaaehtoinen suostuminen. Yksilöllä on oikeus keskeyttää tutkimuksessa mukanaan olo

koska tahansa ja oikeus estää jälkikäteen antamansa tietojen käytön tutkimuksessa. Tutkijan on varmistettava, että osallistuja tietää, mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkijan tulee myös varmistaa osallistujien hyvinvointi. Osallistujille ei saa aiheutua siis vahinkoa ja hyvinvointi on asetettava kaiken edelle. Tutkimuksessa saadut tiedot ovat luottamuksellisia ja niitä saa käyttää ainoastaan tutkimukseen. Osallistujien tulee jäädä nimettömiksi. Tiedot tulee järjestellä niin, että osallistujien nimettömyys taataan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Toimeksiantosopimus tehtiin Joensuun kaupungin nuorisopalveluiden kanssa. Tämän jälkeen haettiin tutkimuslupaa teemahaastatteluilla toteutettavaan tiedonkeruuseen Joensuun kaupungin nuorisopalveluilta. Tutkimusluvan liitteenä oli opinnäytetyösuunnitelma. Tutkimuslupa myönnettiin ja haastateltavia alettiin etsiä. Haastattelut toteutettiin kaupungin kirjaston opinpesässä. Tila on omaan käyttöön varattavissa oleva erillinen huone, joka on hiljainen, ja josta eivät äänet kuulu ulkopuolisille. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja nuori otti opinnäytetyöntekijään itse yhteyttä halutessaan osallistua opinnäytetyöhön. Tutkimusluvan saatuaan opinnäytetyöntekijä jakoi mainosjulisteita opinnäytetyöstä eri nuorisotiloihin ja teki lisäksi mainoksen someen. Näiden mainosten pohjalta vapaaehtoiset halukkaat nuoret saivat samalla opinnäytetyöntekijän yhteystiedot, joko mainoksesta suoraan, tai kysymällä nuorisotalon ohjaajalta. Nuori, joka halusi osallistua opinnäytetyöhön otti opinnäytetyöntekijään yhteyttä. Tämän jälkeen hän sai itselleen saatekirjeen, jossa oli myös suostumuslomake. Saatekirjeessä ja suostumuslomakkeessa kävi ilmi opinnäytetyön tehtävä ja menetelmät. Lisäksi nämä kerrottiin vielä ennen haastattelua suullisesti nuorille. Nuorille kerrottiin myös tietojen olevan luottamuksellisia, ja että niitä käsitellään sen mukaisesti. Osallistujien nimettömyyden takaamiseksi tulososiossa alkuperäiset ilmaukset on nimetty Nuori 1, Nuori 2 jne.

9.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on vahvistanut omaa ammatillista kasvuani ja omaa ammatillisuuttani. Koen, että tiedän hyvinvoinnista ja sen vahvistamisesta enemmän kuin aiemmin. Samaan hengenvetoon voin todeta oppineeni sen, että hyvinvointi on erittäin laaja-alainen käsite, josta on paljon erimielisyyksiä. Saari

(2011) kirjoittaa hyvinvointitutkimuksen olevan niin hajanainen, että voidaan pohtia, onko hyvinvointi käsitteenä liian kunnianhimoisen ja laaja-alainen tutkimuskohde (Saari 2011, 10–11). Huomasin tämän saman seikan lähtiessäni tekemään opinnäytetyötä, jossa yhtenä teemana oli juuri hyvinvointi. Valitsin hyvinvointiteoriaksi yhden teorian, jonka on luonut Ruut Veenhoven. Jälkeenpäin tarkasteltuna jokin toinen teoria, joka olisi vaikkapa kohdistunut nuorten hyvinvointiin, olisi voinut toimia opinnäytetyöni teoriaosiossa paremmin. Koen kuitenkin, että olen joltakin osin oppinut hyvinvoinnin eri osa-alueista ja juuri käsitteen laajuudesta. Ehkä tulevaisuudessa sosiaalialan työssä pyrin vahvistamaan asioita, joita asiakkaani kertoo liittyvän hänen hyvinvointiinsa. Antaa siis asiakkaan itse määritellä, mitkä asiat liittyvät hänen hyvinvointiinsa ja elämänlaatuunsa.

Lisäksi sain esimerkkejä, mihin eri asioihin nuoret hyödyntävät ja käyttävät rap-musiikkia. Jos työurallani tulee vastaan asiakas, joka pitää rap-musiikista, voin hyödyntää näitä tässä opinnäytetyössäni saamiani tuloksia. Esimerkiksi nuori, joka tykkää rap-musiikista, ja kärsii vaikkapa ahdistuksesta, voisi hyötyä tunteiden ja asioiden lyriikoiksi purkamisesta. Sain myös esimerkkejä siitä, kuinka nuoret toivovat rap-musiikkia käytettävän nuorisotyössä. Jos joskus päädyn urallani tekemään nuorisotyötä, voin pyrkiä hyödyntämään näitä nuorten esiintuomia ideoita.

9.4 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet

Rap-musiikkia harrastavilla tai sitä kuuntelevilla nuorilla on joitain asioita elämässä, missä rap-musiikista on hyötyä. Näillä tämän opinnäytetyön haastatelluilla nuorilla on tietyt asiat elämässä, johon rap-musiikki liittyy. Siltä osin rap-musiikki myös mahdollisesti tuki heidän hyvinvointiaan eri asioissa. Tuloksissa ja johtopäätöksissä on kuvattu näitä asioita. Karelia-ammattikorkeakoulun yksi sosiaalialan osaamistavoitteista on, että ”osaa tuottaa ja arvioida tietoa hyvinvoinnin edistämiseksi” (Karelia-ammattikorkeakoulu 2017). Myös sosiaalialan työssä on kyse tästä asiasta. Toimeksiantajani Joensuun kaupungin nuorisopalvelut voi käyttää tuloksissa ja johtopäätöksissä esitettyjä asioita rap-musiikkia harrastavan tai kuuntelevan nuoren hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi toimek-

siantajani saa myös suoria kehotusehdotuksia rap-musiikin käytölle nuorisotyössä, sillä nuorilta tuli tähän omia ideoita ja näkemyksiä. Jää toimeksiantajani pohdittavaksi, ovatko ideat toteuttamiskelpoisia.

Itse näkisin, että rap-musiikkia voitaisiin hyödyntää nuorisotyössä ja sillä voitaisiin pyrkiä vahvistamaan ja tukemaan nuorten hyvinvointia. Tuloksissakin esiin tullut asia, että nuoret voivat käsitellä helpommin asioita rap-musiikin avulla, on mielestäni hyödynnettävissä oleva seikka. Nuorisotyössä voitaisiin keskustella nuorten kanssa asioista, jotka jollain tavalla pyörivät heidän mielessään tai vaivaavat mieltä. Nuori, joka pitää rap-musiikista, voisi yrittää sanoittaa näitä asioita rap-musiikiksi eli kirjoittaa rap-lyriikoita tästä aiheesta. Tällöin asian käsittely voisi helpottua. Myös musiikin kuuntelu oli tuloksissa yksi nuorten esiin nostamista asioista. Nuoret pyrkivät käsittelemään tunteita myös musiikkia kuuntelemalla. Musiikilla pystyttiin myös vaikuttamaan omaan mielialaan ja vireystasoon. Tätäkin voisi mielestäni hyödyntää nuorisotyössä. Nuorisotyössä voitaisiin esimerkiksi pitää musiikkiryhmää, jossa kuunnellaan eri kappaleita. Nuoret saisivat kuuntelemisen jälkeen ryhmässä yhdessä pohtia, mitä ajatuksia ja tunteita kappaleet heissä herättivät. Kappaleita voitaisiin ottaa kuunteluun pääosin nuorten toiveiden mukaan.

Nuoret toivoivat myös, että heille annettaisiin mahdollisuus esiintyä ja esittää rap-musiikkia. Voisiko nuorisotyön piirissä järjestää tapahtumia, joissa nuoret itse pääsevät esittämään omia kappaleitaan? Miten nuoret kokevat nämä esiintymiset ja vahvistaako tämä jollain tavalla esimerkiksi nuorten pystyvyyden tunnetta?

Lähteet

- Gothóni, R., Hyväri, S., Kolkka, M. & Vuokila-Oikonen, P. 2016. Inkluisio ja yhteisöllisyys yhteisen hyvän toteutumisenä. Teoksessa Gothóni, R., Hyväri, S., Kolkka, M. & Vuokila-Oikonen, P. (toim.) 2016. Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena – Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2. Tampere: Juvenus Print Oy. 11-24. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117560/Ty%c3%b6el%c3%a4m%c3%a4_7_9789524932752.pdf?sequence=6&isAllowed=y. (theseus.fi). 4.3.2022.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Ellibs. 13.5.2021.
- Huhtinen-Hildén, L. 2019. Elämän ja arjen musiikkia – musiikillisen ilmaisun monia mahdollisuuksia. Teoksessa Karjalainen, A. (toim.). Luovan toiminnan työtavat: Käsikirja sosiaali- ja terveysalalle. Jyväskylä: PS-Kustannus. Ellibs, 6-19. 18.8.2020.
- Isola, A., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, D., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. THL. Helsinki: Juvenus Print – Suomen yliopisto paino Oy. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1. 4.3.2022.
- Joensuun kaupunki. 2021. Nuoriso. <https://www.joensuu.fi/nuoriso>. 27.9.2021.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2017. Sosionomi (AMK), päivä. <https://opinto-opas.karelia.fi/fi/47/fi/127/SSNS21/plan/299/year/2021>. 30.9.2021.
- Kärjä, A. 2021. Suomiräppiä ennen suomiräppiä: suomalainen rap ja historian poliittisuus. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E. & Cvetanovic, D. (toim.). Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä. Nuorisotutkimusverkosto, 89-123. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf. 23.8.2021.
- Miettinen, K. & Salminen, E. 2019. Kolmetoista kertaa kovempi. Räppäriin käsikirja. Helsinki: Like kustannus Oy.
- Mäkelä, M. 2019. Rap-musiikki ja nuorisotyö – Kuinka hyödyntää musiikkia nuoren kasvun ja kehityksen tukena. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/228089/Markus%20M%c3%a4kel%c3%a4%202019%20Opinn%c3%a4ytety%c3%b61.1.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. 25.5.2021.
- Nivala, E. & Ryytänen, S. 2017. Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisoalan työssä. Teoksessa Hoikkala, T. & Kuivakangas, J. (toim.). Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu, 75-92. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Nurmi, J. 2000. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen P., Korkiakangas M. & Lyytinen H. (toim.). Näkökulmia kehityspsykologiaan. Helsinki: WSOY, 256-274

- Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2009. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOYpro Oy, 131. Nuorisolaki 1285/2016.
- Nuorisotyöstä Suomessa. 2019. Kunnallisen nuorisotyön työmuodot. <https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyon-tyomuodot/>. 24.5.2021.
- Saari, J. 2011. Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Gaudeamus Helsinki University Press: Vilna.
- Saarikallio, S. 2011. Mitä musiikki nuorille merkitsee? Teoksessa Laitinen, S. & Hilmola, A. (toim.). Taito- ja Taideaineiden oppimistulokset - asiantuntijoiden arviointia. 53-61. <https://docplayer.fi/425642-Taito-ja-taideaineiden-oppimistulokset.html>. 10.10.2020.
- Salmela, A. Nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen. Biisityöpajat ja omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen merkitys nuorille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101248/Salmela_Aleksi.pdf;jsessionid=8DEE37EF44CFB4475593CD2F7AFF6838?sequence=1. 19.8.2021.
- Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E. & Cvetanovic, D. 2021. Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä. Nuorisotutkimusverkosto. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf. 23.8.2021.
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Nuorten hyvinvointi. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-hyvinvointi>. 5.10.2021.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi. Ellibs. 25.8.2021.
- Vaarama, M., Mukkila, S. & Hannikainen-Ingman, K. 2014. Suomalaisten elämänlaatu nuoruudesta vanhuuteen. Teoksessa Vaarama, M., Karvonen, S., Kestilä, L., Moisio, P. & Muuri, A. (toim.). Suomalaisten hyvinvointi. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes print – Suomen yliopistopaino Oy. 20-39. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125340/THL_TEE022_2014verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 6.4.2021.
- Veenhoven, R. 2000. The four qualities of life. Journal of happiness studies. Rotterdam: Erasmus University Rotterdam, Faculty of Social Sciences. https://www.researchgate.net/publication/23545417_The_Four_Qualities_of_Life. 26.2.2021.
- Yli-Tepsa, H. 2021. Rap-työpajat voimaantumisen sosiaalisena kontekstina. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E. & Cvetanovic, D. (toim.). Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä. Nuorisotutkimusverkosto. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf. 23.8.2021.

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot:

ikä, sukupuoli, opiskelu/työ, harrastukset

Rap-musiikki

- Mitä rap-musiikki sinulle merkitsee ja minkälainen suhde sinulla on siihen?
- Kuinka usein sinä kuuntelet rap-musiikkia?
- Teetkö sinä rap-musiikkia itse?
- Haluaisitko tehdä rap-musiikkia itse?
- Millä tavalla sinä harrastat rap-musiikin tekemistä?
- Kenen kanssa sinä harrastat rap-musiikin tekemistä/kuuntelemista vai harrastatko sinä sitä yksin?
- Onko rap-musiikin harrastaminen/kuunteleminen sinulle tärkeää?
- Miksi se on sinulle tärkeää?
- Mitä haluaisit ilmaista, tai mitä ilmaiset itse tekemillä räpeilläsi?
- Mikä on räppiesi sanoma, eli mistä aiheista tykkäät räpätä? / Mistä aiheista tykkäät kuunnella räppiä?
- Miksi rap on merkittävää sinulle?

Hyvinvointi

- Mitä hyvinvointi sinulle tarkoittaa?
- Miten usein olet positiivisella mielellä?
- Miten nuket?
- Miten syöt?
- Miten vietät vapaa-aikaa?
- Minkälainen kaveripiiri sinulla on?
- Miten tärkeäksi koet itsesi omassa kaveripiirissäsi?
- Miten koet oman mahdollisuutesi vaikuttaa eri asioihin?
- Liittyykö rap-musiikki jollain tavalla näihin asioihin?
- Miten rap-musiikki liittyy näihin asioihin?
- Miten rap-musiikki tukee sinun hyvinvointiasi?

Teemahaastattelurunko

Rap-musiikki ja nuorisotyö

- Miksi olet tullut nuorisotyön piiriin?
- Miten rap-musiikkia on käytetty nuorisotyössä?
- Mitä ajatuksia sinulla on rap-musiikin käytöstä nuorisotyössä?
- Miten haluaisit, että rap-musiikkia käytetään nuorisotyössä?
- Mitä kehitysehdotuksia sinulla on?

Vapaa sana

- Mitä muuta tulee mieleen?

Haastattelun saatekirje ja suostumuslomake

Hyvä nuori (ja alle 15-vuotiaan nuoren huoltaja),

Olet ilmoittautunut osallistumaan sosionomiopintojeni opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen rap-musiikin käytöstä Joensuun nuorisotyössä. Tutkimus toteutetaan rap-musiikista kiinnostuneiden nuorten haastatteluina. Olen kiinnostunut sinun ajatuksistasi rap-musiikista ja sen käyttämisestä nuorisotyössä. Lisäksi olen kiinnostunut rap-musiikin mahdollisesta yhteydestä hyvinvointiisi.

Toivon, että koet rap-musiikin itsellesi tärkeäksi, ja että se on jollain tavalla osa arkeasi. Sinun ei siis tarvitse itse harrastaa rap-musiikin tekemistä. Riittää, että esimerkiksi kuuntelet rap-musiikkia. Haastateltavan ei tarvitse valmistautua haastatteluun etukäteen, mutta hän voi pohtia omaa suhdettaan rap-musiikkiin ennen haastattelua.

Pyydän, että otat yhteyttä minuun sähköpostitse (--) tai puhelimitse (--) haastatteluajan sopimiseksi. Haastattelu kestää arviolta noin puoli tuntia – 1:n tunnin. Liitteenä on haastatteluihin osallistumisen suostumuslomake, jonka pyydän sinua allekirjoittamaan ja viemään Whisperille / Bobolle ennen haastattelua. **Huom! Alle 15-vuotiaan nuoren kohdalla huoltajan tulee myös allekirjoittaa suostumuslomake.**

Lisätietoja saat ottamalla yhteyttä minuun.

Kiitos ajastasi!

Ystävällisin terveisin,

Juuso Marjamaa

Sosionomiopiskelija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Haastattelun saatekirje ja suostumuslomake

Suostun haastateltavaksi sosionomi (AMK) -tutkinon opiskelijan Juuso Marjamaan opinnäytetyön haastattelututkimukseen. Haastattelun aiheena on rap-musiikin käyttö nuorisotyössä. Tutkimuksesta saatavaa tietoa voidaan hyödyntää osana Joensuun nuorisotyötä. Haastattelu nauhoitetaan. Haastattelu on anonyymi ja luottamuksellinen, eikä yksittäisen haastateltavan tietoja tule näkyviin tutkimustuloksissa.

Annan suostumukseni haastattelun nauhoittamiseen ja käyttöön opinnäytetyön aineistona.

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys (**Jos haastateltava on alle 15-vuotias**)
